

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

Volný čas vysokoškoláků
jako příklad institucionalizace volného času

Vedoucí práce: PaedDr. Petr Bauman, Ph.D.

Autor: Andrea Kavlíková

Studijní obor: Pedagogika volného času

Ročník: 3.

2017

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

31. 3. 2017

Andrea Kavlíková

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu práce PaedDr. Petru Baumanovi, Ph.D., za podporu, cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Obsah

Úvod.....	6
1 Institucionalizace	8
1.1 Osobnost.....	8
1.2 Sociální řád.....	10
1.3 Teorie institucionalizace	10
1.3.1 Vznik institucí	10
1.3.2 Legitimizace	12
1.3.3 Sedimentace a tradice.....	13
1.4 Škola jako hlavní vzdělávací instituce	14
1.5 Role	16
1.6 Rozsah a způsoby institucionalizace.....	18
1.7 Míra institucionalizačního řádu	20
2 Institucionalizace volného času	21
3 Výzkum volného času (vysokoškolské) mládeže v ČR	25
3.1 Studenti a volný čas	25
3.2 Životní styl studentů.....	26
3.3 Mládež na křižovatce	29
3.4 Porovnání jednotlivých výzkumů	29
4 Vlastní výzkum	32
4.1 Cíle výzkumu	32
4.2 Metodika	32
4.3 Charakteristika výzkumného vzorku.....	33
4.4 Zjištění z jednotlivých rozhovorů	34
4.4.1 Respondent č.1	34
4.4.2 Respondent č. 2	34
4.4.3 Respondent č. 3	35
4.4.4 Respondent č.4	35
4.4.5 Respondent č. 5	36
4.4.6 Respondent č. 6	36
4.4.7 Respondent č. 7	36
4.5 Shrnutí zjištění napříč rozhovory	37
4.5.1 Identifikované kategorie.....	37
4.5.2 Vztahy mezi kategoriemi	38
4.6 Diskuse.....	39

Závěr.....	41
Použitá literatura.....	44
Seznam příloh	46
Přílohy	47
Abstrakt.....	78
Abstract	79

Úvod

Ve své bakalářské práci se budu zabývat tématem institucionalizace. Jedná se o sociální řád, který vznikl jako produkt lidské činnosti, díky které má člověk kolem sebe stabilní prostředí (srov. Berger a Luckmann 1999, s. 56). Institucionalizace je podle mého názoru velmi zajímavé a také často opomíjené téma. Lidé si mnohdy ani neuvědomují, jak velký vliv na jejich životy institucionalizace má a že je vlastně součástí jejich každodenních činností. Lidé obecně velmi často následují pravidla, která je naučili jejich rodiče, které to zase naučili jejich rodiče, a proto i oni budou velmi pravděpodobně tato pravidla předávat dále svým dětem. Tímto způsobem se institucionalizace udržuje z generace na generaci. Není proto divu, že je naprosto běžné, že člověk má pocit, že s pravidly, která jsou na něj kladena, nemůže nic dělat. Stává se v podstatě „obětí“ něčeho, co si sám osvojil. I když to může vyznívat tak, že institucionalizace je v podstatě špatná a že na člověka klade jen pravidla, není tomu úplně tak. Institucionalizace má i spoustu výhod. Například se díky ní stává lidské jednání pro ostatní lépe předvídatelné a pochopitelné, bez ní bychom nevěděli, co čekat od ostatních, a museli bychom všechny situace vyhodnocovat stále znovu a znovu. Pro ujasnění zde uvedu příklad. Jdeme na návštěvu k lékaři a v podstatě nevíme, co nás tam čeká. Člověk nemůže vědět, co se stane v budoucnu, ale díky institucionalizaci (pokud nejdeme k lékaři úplně poprvé v našem životě) si jsme schopni průběh dané situace alespoň zhruba představit.

Jak jsem již uvedla, téma institucionalizace považuji za zajímavé a baví mě se o něm dozvídat nové informace. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla ve své bakalářské práci zabývat volným časem vysokoškoláků, na který bych se pokusila pohlížet právě z pohledu teorie institucionalizace. Takže téma mé bakalářské práce zní Volný čas vysokoškoláků jako příklad institucionalizace volného času.

Skupinu vysokoškoláků jsem si vybrala hned z několika důvodů. Zaprvé je to skupina, do které sama spadám, a protože se pohybuji v tomto prostředí, domnívám se, že pro mě nebude tak těžké najít respondenty pro rozhovory, o které se bude opírat empirický výzkum, který je součástí této práce. Protože předpokládám, že lidé s vysokou školou mají větší pravděpodobnost dostat se na posty, ze kterých budou mít vliv na další generaci větší než lidé bez vysokoškolského vzdělání (což samozřejmě nemusí být nutně vždy pravidlem), přijde mi smysluplné

zkoumat fenomén institucionalizace právě s ohledem na tuto skupinu. Myslím, že je důležité vědět, jaký má konkrétně na ně institucionalizace vliv. Mým cílem je zjistit, zda jsou mnou oslovení vysokoškolští studenti vůči institucionalizaci rezistentní, nebo jí podléhají, proč jí podléhají, případně nepodléhají, a to vzhledem ke způsobu využívání volného času, tj. zda se nějak institucionalizace volného času projevuje v tom, jakou má volný čas dotazovaných respondentů podobu. Cílem této práce je také zjistit, jak je institucionalizace volného času popsána v odborné literatuře.

Na začátku bakalářské práce se budu zabývat institucionalizací jako takovou a poté se zaměřím na institucionalizaci volného času. Dále bych se chtěla soustředit na problematiku trávení volného času mladých lidí, přičemž budu vycházet ze stávajících výzkumů volného času studentů, a to zejména vysokoškoláků. Rovněž představím vlastní kvalitativní výzkum, ve kterém se budu snažit metodou rozhovorů s vysokoškolskými studenty zjistit, zdali se institucionalizace volného času ve výpovědích u respondentů nějak projevuje, popřípadě jaký má na respondenty vliv. Výsledky svého výzkumu budu následně srovnávat se stávajícími výsledky jiných výzkumů zabývajících se volným časem studentů.

V této práci budu primárně vycházet z knihy *Sociální konstrukce reality* od Petra Bergera a Thomase Luckmanna (1999).

1 Institucionalizace

V této kapitole se budu zabývat tématem institucionalizace. Pokusím se zde vysvětlit, co to vlastně institucionalizace je, jak vzniká, co je potřeba k tomu, aby vůbec vznikla a udržela se (neupadla v zapomnění). Jak již bylo zmíněno v úvodu této práce, toto téma není v dostupné odborné literatuře příliš rozpracováno. To je také jeden z hlavních důvodů, proč budu při snaze o objasnění tohoto tématu vycházet především z knihy *Sociální konstrukce reality* od Bergera a Luckmanna, kteří se tomuto tématu ve své knize věnují.

1.1 Osobnost

Berger a Luckmann ve své knize *Sociální konstrukce reality* (1999) poukazují na rozdíl mezi lidmi a zvířaty. Tento rozdíl podle těchto autorů spočívá v tom, že člověk na rozdíl od zvířat nemá žádné přirozené prostředí a také se ve srovnání s nimi rodí značně nevybavený k přežití. Důležitá stadia vývoje organismu, která u většiny zvířat probíhají ještě v děloze, jsou u člověka dokončena až po jeho narození. Tou dobou už se tedy člověk nachází ve vnějším světě a vytváří si vůči tomuto světu různé vztahy. Proces, kdy se člověk stává člověkem, se tak odehrává ve vzájemném vztahu k jeho okolí. Tento vztah ale není jediný, který má na tento proces vliv. Vývoj člověka je také sociálně předurčen, a to významnými druhými, kteří se o něj starají (1999, s. 52).

S tím je spojen i biologický vývoj člověka. Berger s Luckmannem se domnívají, že i ten je podroben neustálému společenskému vlivu. Tvrdí, že je tolik způsobů, jak se stát a být člověkem, kolik existuje lidských kultur. A lidstvo je podle nich tvarováno a formováno těmito sociokulturními formacemi. Období, kdy se tedy dokončuje biologický vývoj, je také obdobím, kdy se utváří osobnost člověka. Toto utváření osobnosti tedy musí být chápáno jak v souvislosti pokračujícího vývoje, tak v souvislosti s procesy, které jsou jedinci zprostředkovány významnými druhými. Jak Berger s Luckmannem zdůrazňují, genetické předpoklady

osobnosti jsou předem dány, ale identita ne. A právě na tvorbě této identity se aktivně podílejí jak významní druzí, tak sociální prostředí, ve kterém jedinec vyrůstá.

O důležitosti genetiky i sociálního učení hovoří také Nakonečný (1999, s. 79). Zmiňuje, že osobnost člověka je produktem učení, a jako zastávce tohoto názoru uvádí J. B. Watsona, který je představitelem behavioristicky orientované psychologie. Watson zastával názor, že z jakéhokoli zdravého dítěte může učinit lékaře, advokáta, umělce, zloděje, atd. Tak velkou sílu spatřoval Watson v učení. Stačí jen podle něj vytvořit vhodné prostředí pro podmiňování reakcí. Zároveň však Nakonečný zmiňuje, že s přibývajícimi poznatky z humánní etologie (zabývá se biologickými základy lidského chování a prožívání) a sociobiologie se toto pojetí (že lze všeho dosáhnout pomocí učení) mění a uznává se, že důležitou roli hrají také genetické dispozice.

Celkově tyto dva již zmíněné procesy, které utvářejí osobnost, Nakonečný označuje jako dvojí aspektaci lidské psychiky, která vychází z faktu, že člověk je druhem živočicha, ale současně je také společenská bytost. Jako příklad cituje T. Konwického (tamtéž, s. 79): „Tělo máme zvířecí, ale aspirace božské. Hormony přeskočily překážky, které jim postavila do cesty biologie.“ Takže i když hraje genetické vybavení člověka velkou roli, zmínění autoři se shodují na tom, že sociální prostředí je také velice významným činitelem podílejícím se na tvorbě osobnosti. Je tedy patrné, že osobnost člověka nemůže být správně pochopena mimo sociální kontext, v němž se formovala.

Také Čadilová (2009) tvrdí, že člověk se vlastně „rodí dvakrát“. Prvním narozením je myšleno narození biologické bytosti, nadané potencionální schopností být lidskou bytostí. Kdežto druhé narození se podle ní uskutečňuje v sociálním prostředí umožňujícím skutečné dotvoření lidské bytosti.

Vztah, který se utváří mezi organizmem a osobností, označuje Berger s Luckmannem pojmem excentricita. Znamená to, že člověk vnímá sebe jako objekt, který není totožný s tělem, ale má tělo k tomu, aby ho používal. Člověk tedy „utváří sám sebe“. Berger a Luckmann ale upozorňují na to, že to rozhodně neznamená, že se jedinec utváří sám. Sebeutváření člověka je vždy společenskou záležitostí. Lidé totiž vytvářejí společenské prostředí. Stejně jako je nemožné, aby se člověk v izolaci od ostatních lidí vyvíjel jako člověk, je rovněž nemožné, aby člověk v této izolaci vytvořil lidské prostředí. Jakmile však začneme pozorovat jevy, které jsou výhradně lidské, vstupujeme do oblasti společnosti.

S tímto názorem se shoduje i názor Čadilové (2009), která také tvrdí, že bez styku s lidmi se člověk nikdy nemůže stát normální lidskou bytostí a jako známý příklad uvádí takzvané Vlčí děti.

1.2 Sociální řád

Mohli bychom říci, že biologicky daná otevřenost ke světu je a slovy Bergera a Luckmanna (1999, s. 55) dokonce musí být vždy sociálním řádem do určité míry uzavřená. Jak vlastně vzniká sociální řád? Nejčastější odpovědí je, že sociální řád je výtvořem člověka, přesněji řečeno, je člověkem neustále vytvářen. Není dán biologicky, není dán přírodním prostředím, ani nemůže být odvozen z přírodních zákonů. Existuje pouze jako produkt lidské činnosti.

Vzhledem k vnitřní nestabilitě lidského organismu je pro člověka nezbytné, aby si kolem sebe utvořil stabilní prostředí, v němž se bude pohybovat. Člověk proto musí své pudy tříbit a usměřňovat. A právě biologická danost závislosti na druhých lidech představuje nezbytnost pro vytvoření sociálního řádu.

Podle Bergera s Luckmannem jsou zde ale i další příčiny vzniku sociálního řádu než jen ty biologické, které popisuje právě teorie institucionalizace, kterou se zde vzhledem k celkovému zaměření své bakalářské práce pokusím blíže objasnit.

1.3 Teorie institucionalizace

Veškerá lidská činnost podle Bergera a Luckmanna (tamtéž, s. 56) podléhá habitualizaci. To znamená, že jakákoliv často opakovaná činnost se ustálí ve vzorec. Habitualizace má za následek usměrnění a tříbení činnosti, což jinak v biologickém vybavení člověka chybí. Pokud jde o význam, který člověk své činnosti přisuzuje, pak habitualizace zajišťuje to, že každá situace nemusí být definována znovu. Činnost může být předvídána stejně tak, jako může být volena míra a vhodnost našich reakcí a jednání pro dané situace. A právě tyto procesy předcházejí institucionalizaci. Lidé habitualizují svou činnost na základě svých životních zkušeností se světem sociálních institucí.

1.3.1 Vznik institucí

K institucionalizaci dochází vždy při vzájemné typizaci habitualizovaných činností. Každá taková typizace je institucí. Typizace samotná typizuje jednotlivé vykonavatele činností a rovněž i činnosti samotné. Pro ujasnění zde uvedu příklad z knihy *Sociální konstrukce reality*, kde zmiňují popravky, ve kterých je typizováno, jakým způsobem, za jakých okolností a kým jsou vykonávány. Typizace jsou základem instituce, jsou vždy sdílené a dostupné všem členům dané společenské skupiny.

Instituce se podle Bergera s Luckmannem vyznačují dvěma vlastnostmi:

1. Mají svoje dějiny, to znamená, že nemohly vzniknout jen tak z ničeho nic;
2. Předem stanovenými vzorci řídí lidské chování.

Instituce řídí lidské chování tím, že předurčují jeden směr (jeden vzorec chování) ze všech teoreticky možných směrů. Zkušenosti ukazují, že instituce obvykle vznikají ve společnostech, kde je velký počet lidí. Institucionalizační procesy, což je právě vzájemná typizace, začnou působit i v případě interakce jedinců, kteří se nikdy neviděli. Obecně má každá činnost vykonaná jednou či vícekrát tendenci k habitualizaci, stejně jako veškerá činnost podněcuje člověka, který ji pozoruje, k utváření určitých typizací. Aby však k takové situaci mohlo dojít, musí existovat trvalá sociální situace, v níž se habitualizované činnosti dvou a více jedinců prolínají.

Rojek (2005) tvrdí, že instituce na nás působí kombinací ideologie a takzvaných represivních opatření, což jsou opatření, která na nás nějakým způsobem vyvíjejí nátlak.

Změnu, která nastává ve světě institucí, vidí Berger a Luckmann (1999, s. 62) v momentu, kdy se získané vědomosti předávají nové generaci (dětem). Objektivita světa institucí se přitvrzuje, a to jak pro děti, tak pro rodiče. Autoři toto vyjadřují tak, že z „a teď uděláme toto“ se stává „takhle se to dělá“. Pro rodiče ztrácí svět institucí svou hravost, stane se důležitým, reálnějším. Už nemůže být tak snadno měněn. Pro děti je tento svět neprůhledný. Představuje pro ně danou realitu, která je. Věří svým významným druhým, kteří jsou jejich „průvodci“ v tomto světě.

Podle Bergera a Luckmanna (1999, s. 62) tento proces předávání získaných vědomostí posiluje rodičovské vědomí reality, byť jen z důvodu, že když člověk říká: „Tak se to dělá,“ obvykle tomu také takto věří.

Svět institucí je podle těchto dvou autorů považován za objektivní realitu. Má svou historii, která předchází narození jedince. Řečeno zjednodušeně, tento svět tu byl, než se jedinec narodil, a bude tu, až zemře. Toto se mu jeví jako objektivní. Instituce odolávají jeho snaze je změnit nebo se jim vyhnout. Mají nad ním donucovací moc, a to jak samy o sobě, tak skrze kontrolní mechanismy, které jsou obvykle k nejdůležitějším z nich připojeny.

S tímto názorem se shoduje i Rojek (2005, s. 142). Tvrdí, že instituce, ač nejsou, na nás působí přirozeně a mají na svědomí to, že normalizují naše chování. Na rozdíl od Bergera s Luckmannem, kteří více oblasti s kontrolními mechanismy nespecifikují, vymezuje Rojek (tamtéž, s.142) tři hlavní oblasti, ve kterých spatřuje největší výskyt usměrnění našeho chování regulativními mechanismy. Jsou to oblasti kulturní, politická a ekonomická.

Instituce existují jako vnější součást reality. A není možné, aby je jedinec pochopil tím, že bude uvažovat sám o sobě. Jak tvrdí Berger s Luckmannem, člověk musí „vyjít ven“, jít mezi lidi, protože zde se instituce tvoří a jen těžko by je mohl poznat, kdyby byl sám v izolaci od ostatních. Funguje to naprosto stejně, jako když se chceme dozvědět něco například o přírodě, musíme jí pozorovat, jít do ní, zkoumat ji. Důležité je vědět, že objektivita světa institucí, ať už vypadá jakkoli přesvědčivě, je objektivitou, která byla vytvořena člověkem. Často však dochází k paradoxu: člověk je totiž schopen si vytvořit svůj svět a pak ho prožívat jako něco jiného než lidský výtvar. Člověk, ne jako izolovaný jedinec, ale jako příslušník početného společenství, vstupuje do vzájemné interakce s jeho sociálním světem. Výtvar zpětně ovlivňuje jeho tvůrce. Uvedu-li příklad z oblasti volného času myslím si, že to přesně vystihl Kaplánek (2012, s. 47), když hovoří o knize Davida Riesmana *The Lonely Crowd* (Osamělý dav). Riesman hovoří o současném člověku jako o „člověku volného času“, který už svoje jednání nereguluje sám (zevnitř), ale je často (aniž by si to uvědomoval) ovládán zvenčí.

1.3.2 Legitimizace

Podle Bergera s Luckmannem se svět institucí dožaduje legitimizace (uznání platnosti). Stávající generace si je schopna vybavit vznik různých institucí pomocí vlastních vzpomínek, nová generace o nich ví pouze z doslechu. Tato realita se pro novou generaci stává spíše tradicí než něčím, co si pamatují z vlastních zkušeností. Legitimizace je způsob, jakým jim můžou být instituce vysvětleny, ospravedlněny. Ne proto, aby se jevíly více reálné, protože realita, jak již bylo výše zmíněno, nabývá na přesvědčivosti při jejich předávání dalším generacím. Legitimizace slouží k tomu, aby toto předání bylo bezproblémové. Protože původní význam institucí není nové generaci přístupný prostřednictvím paměti, je tedy nezbytné jim tento význam vysvětlit pomocí legitimizačních formulí, a to uceleně a co nejpochoptelněji, aby byl pro novou generaci přesvědčivý. Tentýž příběh pak musí být vyprávěn všem dětem.

Základním nástrojem, který vtiskuje tomuto pro nás objektivnímu světu logiku, je jazyk. Abstraktní struktura legitimizací je budována na základě jazyka, který je zde používán jako prostředník. Tato logika není vlastní institucím samotným, ale způsobu, jakým o nich uvažujeme.

Podle Bergera a Luckmanna je rozvoj kontrolních mechanismů nezbytný i v důsledku toho, jak se instituce stávají historickými a objektivními. Je totiž mnohem pravděpodobnější, že jedinec vybočí z naprogramovaného chování, které bylo vytyčeno někým jiným, než z chování, které sám pomáhal zavést. Právě nové generace představují problém přizpůsobení,

a proto socializace do institucionalizačního řádu vyžaduje, aby byly zavedeny sankce. Děti se musejí učit, jak se mají chovat, a když to umějí, musí být drženy v patřičných mezích. To se vztahuje i na dospělé. Čím větší oblast činností je institucionalizována, tím předvídatelnější a lépe kontrolovatelné chování lidí je.

S tímto názorem plně souhlasí i Rojek (2005, s. 143) a dodává, že instituce jsou tím hlavním, co mění sílu režimu předávaného za pomoci těchto regulativních mechanismů do povědomí lidí. Instituce také k tomuto předávání využívají různých sankcí. Rojek (tamtéž, s. 143) rovněž tvrdí, že tento systém je tak silný, že přesvědčí většinu lidí, že tento systém je ze všech možností nejlepší nebo že nevýhody, které by vznikly naší snahou o změnu tohoto systému, by byly mnohem větší než výhody, kterých bychom dosáhli, když bychom tento systém změnili.

K institucionalizaci může dojít v podstatě v jakékoliv oblasti chování, která je důležitá pro společnost. Není to ovšem tak, že by institucionalizační procesy probíhaly nějak odděleně. Právě naopak, zpravidla probíhají celé soubory institucionalizačních procesů zároveň.

Instituce se obvykle vzájemně doplňují. Nemusejí však tvořit jeden provázaný systém, mohou existovat společně jako na sobě nezávislé úkony. Jejich významy mají tendenci tvořit alespoň trochu souvislý celek. Podle Bergera s Luckmannem (1999, s. 67) když jedinec o svém životě uvažuje, jeví se mu jako celek, v němž tyto jednotlivé činnosti dostávají podobu nikoli samotných událostí, ale podobu souvisejících částí světa subjektivních významů, které však neplatí jen pro něj, ale pro celou společnost. Jinými slovy nevnímá instituce jednotlivě, ale jako komplexní celek, který má sice pro každého trochu jiný význam, ale platí pro všechny. Jedinec se snaží uspořádat své zkušenosti do konzistentního celku. A tato tendence vzrůstá s tím, jak jedinec sdílí své významy a jejich uspořádání s ostatními.

Vědění o institucionálním řádu je v průběhu socializace vštěpováno jako objektivní pravda a tím je jedinci přijímáno jako subjektivní realita. Tato realita má pak schopnost jedince utvářet.

1.3.3 Sedimentace a tradice

Vědomí uchovává pouze malou část zkušeností. Takto uchované zkušenosti jsou pak ukládány do individuální nebo kolektivní paměti. Berger a Luckmann používají pro označení tohoto procesu výraz sedimentace, což znamená, že ve vzpomínkách tvoří zřetelné a zapamatování hodné entity.

Pokud několik jedinců žije společně, dochází k intersubjektivní sedimentaci a jejich zkušenosti jsou začleňovány do společného souboru vědění. K předávání zkušeností mezi jedinci by mohl být využíván kterýkoliv znakový systém. Obvykle je však nejdůležitějším znakovým systémem systém jazykový. Pro ujasnění, zde uvedu příklad z knihy Bergera a Luckmanna. Někteří členové společnosti založené na lovu mají zkušenosti s tím, že při lovu přišli o zbraň a byli nuceni bojovat holýma rukama s divokou zvěří. Tato děsivá zkušenost je pevně sedimentována ve vědomí jedinců, kteří ji prožili. Je-li tato zkušenost sdílena několika jedinci, dojde k intersubjektivní sedimentaci, a dokonce může na jejím základě mezi jedinci vzniknout pevné pouto. Když je tato zkušenost zakódována a předávána jazykově, stane se dostupná a relevantní (významná) i pro jedince, kteří ji nikdy nezažili.

Tato zkušenost tak na sebe bere podobu objektivní možnosti, která se může stát každému, přinejmenším lidem určitého typu (např. lovcům, dřevorubcům). To znamená, že tato zkušenost se stane anonymní, a to i tehdy, když je ještě pořád spojována s hrdými činy daných jedinců. Objektivizace této zkušenosti prostřednictvím jazyka pak umožňuje její začlenění do širšího souboru tradice například prostřednictvím morálního ponaučení, básnictví a podobně. Jak zkušenost, tak i další širší významy, které se na ni navrstvily, pak mohou být předávány nové generaci, a to i v naprosto odlišném společenství (např. zemědělců).

Jazyk se tedy stává úložištěm nesmírného množství skupinových sedimentací, které mohou být osvojeny i bez naší znalosti o původním procesu, při kterém tyto sedimentace vznikaly. Jelikož skutečný původ sedimentací se stal nedůležitým, může tradice vytvořit naprosto odlišnou teorii jejich původu. Minulá historie tedy může být vykládána novým způsobem, aniž by došlo k narušení institucionálního řádu. Tento proces se přitom podle Bergera s Luckmannem týká všech objektivizovaných sedimentací. Netýká se jen institucionalizovaných činností, ale může být spojen například i s typizací lidí (tlustí, hubení).

1.4 Škola jako hlavní vzdělávací instituce

Institucionální významy musejí být do vědomí jedince vtisknuty výrazně a nesmazatelně. To obvykle vyžaduje nějakou formu „edukačního“ procesu. Nejvýznamnější společensko-vzdělávací institucí je v této souvislosti škola. Kohout (2010) o škole hovoří jako o nejvýznamnější společensko-vzdělávací institucí, jejíž počátky se kladou do doby vzniku dělby práce. Poukazuje také na to, že již v historii padly různé názory, že škola je jako instituce

přežitá a že by se mělo uvažovat o jejím zrušení. Například Ivana Illich (2010) místo školy navrhuje učební síť, ve které by si každý řídil své vzdělání v zásadě sám.

V Illichově návrhu spatřuje Kohout nebezpečí toho, že příliš spoléhá na zodpovědnost a aktivitu žáků, která by se dala spíše očekávat u starších studentů či dospělých, ne však u dětí mladšího věku. Připomíná zde, že učení je často dřina a práce a že ne každý má chuť podřídit se takovým faktorům. Domnívá se tedy, že se systémem, který navrhuje Illich, by vzdělání celkové společnosti spíše upadlo, než že by se zvýšilo, a také by došlo k větší diferenciaci lidí z hlediska úrovně vzdělanosti.

I přesto, že se lidé dané významy naučí, a to ať už ve školách nebo různých jiných vzdělávacích institucích, je nezvratným faktem, že tyto významy zase často zapomenou. Proto musí existovat procesy, kterými budou významy znovu vtiskovány a zapamatovány, a pokud je to nezbytné, mohou při tom být využity i prostředky donucovací a nepříjemné.

Podle Bergera a Luckmanna (1999, s.72) jsou objektivované významy institucionálních činností pojímány jako „vědění“ a jako „vědění“ jsou také předávány. Budou také existovat typizované procedury pro předávání tradice vědoucími nevědoucím: kdo co může předávat komu, v jakém věku a tak dále. Zde opět využiji příkladu z knihy *Sociální konstrukce reality*.

Představme si, že určitou informaci („vědění“) mohou předávat pouze strýcové z otcovy strany. Podle Bergera s Luckmannem něco „vědět“ nebo „nevědět“ odkazuje k tomu, co je sociálně definováno jako realita. Například můžeme říci, že strýcové z otcovy strany nepředávají daný soubor vědění proto, že ho znají, ale proto, že jsou definováni jako vědoucí (informaci mohou předávat jen strýcové z otcovy strany). Pokud se ukáže, že některý jedinec není schopen dané vědění předávat, přestává být strýcem z otcovy strany v plném smyslu tohoto postavení a institucionální postavení mu může být v konečném důsledku odňato. Veškeré předávání institucionalizačních významů v sobě zahrnuje kontrolu a legitimizační procedury. Tyto kontroly a procedury jsou v různých kulturách charakterizovány odlišně. Jednou z těchto procedur předávání by mohl být náš příklad předávání „vědění“ prostřednictvím strýců z otcovy strany. V každé společnosti má toto předávání svůj zvláštní charakter a některé typy lidí jsou určeny jako přenašeči (strýcové z otcovy strany) a jiné jako příjemci tradičního „vědění“ (ti, kterým budou strýcové z otcovy strany „vědění“ předávat).

1.5 Role

Jak již bylo řečeno výše, základem jakéhokoliv institucionálního řádu je typizace jedincova chování a chování ostatních lidí. To znamená, že jedinec sdílí s ostatními určité cíle a činnosti, které se různě prolínají. Podle Bergera s Luckmannem (tamtéž, s.74) společnost neuznává jen samotného aktéra určité činnosti, ale i činnost, jež může být vykonávána jakýmkoliv aktérem. K typizaci forem činností je nezbytné, aby tyto formy měly objektivní význam, který zase vyžaduje jazykovou objektivizaci. Jinými slovy k tomu, aby mohla být nějaká činnost typizována, je tedy nutné, aby byla její existence a funkce společností brána na vědomí a aby měla své opodstatnění a formy, kterými bude předávána dalším generacím. Zkrátka musí existovat slovní zásoba odkazující na tuto formu činnosti.

Velmi důležité je podle Bergera s Luckmannem to, jak člověk vnímá sám sebe. Při vykonávání činnosti dochází k identifikaci osobnosti s objektivizovaným významem činnosti. Vykonávaná činnost v danou chvíli určuje to, jak aktér sám sebe vnímá, k čemuž dochází na základě objektivního významu, který společnost dané činnosti přisuzuje. Přestože si aktér i nadále okrajově uvědomuje své tělo a ostatní aspekty své osobnosti, jež se na této činnosti přímo nepodílejí, v daný okamžik chápe sám sebe především prostřednictvím své identifikace se společensky objektivizovanou činností. Když pak po ukončení činnosti o svém počínání uvažuje, dochází podle autorů k dalšímu důležitému jevu. Při tomto přemýšlení je část osobnosti identifikovaná jako vykonavatel objektivizované činnosti a osobnost jako celek se opět zbavuje své identifikace s vykonanou činností.

Berger s Luckmannem v podstatě říkají, že aktéři daných činností se s nimi identifikují jen v tu chvíli, kdy tuto činnost vykonávají. Když o svém jednání zpětně uvažují, opět obnovují svůj odstup od těchto typizací.

A protože, jak už jsem několikrát zmiňovala, těchto činností probíhá v jeden okamžik několik a celkem je jich nespočetné množství, vytváří se z nich ucelený soubor vědomí sebe sama. Jinými slovy část osobnosti je objektivizovaná ve smyslu sociálně dostupných typizací. Tato část je „sociální osobností“, která je každým z nás různě prožívána jako odlišná od osobnosti jako celku a podle Bergera s Luckmannem by dokonce mohla být vnímána jako část tomuto celku naprosto protikladná.

S tímto názorem se shoduje i Čadilová (2009), která jmenuje fáze, kterými člověk prochází při vytváření sociální osobnosti. Jsou to fáze osvojení kultury, utváření osobnosti jedince a uvědomování si svého „já“ prostřednictvím poznávání zákonitostí mezilidských vztahů,

pronikání do těchto vztahů a navazování vztahů, dále fáze rozpoznávání rolí ve společnosti a fáze humanizace (přijetí konkrétních rolí, uvědomění si sounáležitosti s nějakou skupinou).

O rolích se podle Bergera s Luckmannem (1999, s. 76) může mluvit až v momentě, kdy k tomuto druhu typizace dochází v kontextu objektivizované zásoby vědění. Tato zásoba vědění musí být společná pro nějaké společenství aktérů. Typologie rolí je svázána s institucionalizací jednání.

Instituce se ve zkušenostech jedince projevují prostřednictvím rolí. Tyto role objektivizované prostřednictvím jazyka jsou nezbytným prvkem kterékoliv společnosti. Slovy Bergera s Luckmannem (tamtéž, s. 76): „Hraním rolí se jedinec účastní sociálního světa a internalizací (zvnitřněním) těchto rolí se pro něj tento sociální svět stává subjektivně reálným.“

Ve společné zásobě vědění společnosti existují zásady pro správné vykonávání rolí, které jsou dostupné všem členům společnosti nebo minimálně těm, kteří mohou být potenciálními aktéry daných rolí. Nejen, že jsou obecně známy zásady vykonávání rolí, ale také všichni vědí, že tyto zásady všichni znají. To znamená, že každý aktér dané role může být považován za zodpovědného za dodržování těchto zásad. Tyto zásady mohou být podle Bergera s Luckmannem vštěpovány jako součást institucionální tradice a z téhož důvodu mohou sloužit i jako kontrolní mechanismy.

Podle Giddense (2013, s. 253–275) nás ovlivňují také naše sociální pozice. Tyto pozice nám dávají určité možnosti jednání, role jsou pak konkrétním naplněním těchto možností. Prostřednictvím role uskutečňujeme sociální pozice.

Proces vzniku rolí je podle Bergera s Luckmannem (1999, s.76) spojen se vznikem habitualizace a se vznikem institucí a objektivizací. Role se objeví, když se začne vytvářet proces společné zásoby vědění obsahující vzájemné typizace chování, což je proces svázaný se sociálními interakcemi a předcházející vlastní institucionalizací. Otázka, které role jsou institucionalizovány, je totožná s otázkou, které oblasti chování jsou institucionalizací ovlivněny. A podle Bergera s Luckmannem je na tyto otázky shodná odpověď. Veškeré institucionalizované chování v sobě zahrnuje role. Proto je rolím vlastní kontrolní charakter institucionalizace. Jakmile jsou aktéři typizováni jako vykonavatelé určité role, stane se jejich chování vynutitelným. Dodržování nebo nedodržování sociálních zásad rolí přestane být dobrovolné, i když míra přísnosti postihu za jejich nedodržování může být různá.

Roli Berger s Luckmannem popisují jako reprezentaci institucionálního řádu. A tato reprezentace se odehrává ve dvou úrovních. Zaprvé při výkonu určité role. Historicky tyto funkce reprezentace příslušely většinou institucím politickým a náboženským. Berger s Luckmannem rovněž upozorňují, že některé role tento řád symbolizují víc než jiné a jako příklad

uvádí soudce. Když někdo soudí, vykonává roli soudce, nejedná sám za sebe, ale jako soudce. Reprezentuje celou síť institucionálního chování vhodného pro tuto roli. Soudce jedná jako představitel této instituce. Ten může například při některém obzvláště důležitém procesu reprezentovat tímto způsobem celistvou soudržnost společnosti. Například panovník tuto úlohu plní nepřetržitě a v monarchii nemusí mít jinou funkci než funkci „živého symbolu“.

Druhou úrovní potom je již několikrát zmiňovaná jazyková objektivizace (od jednoduchých slovních označení institucí až po velmi složité symbolizace). Kromě slovních označení, o kterých jsem se již zmiňovala výše, mohou být instituce reprezentovány i fyzickými, přírodními a umělými předměty. Všechny tyto reprezentace se však stanou „mrtvými“, pokud je neustále někdo „neoživuje“ ve skutečném lidském jednání.

Berger s Luckmannem (tamtéž, s. 77) poukazují na to, že je velmi náročné všechny různorodé reprezentace propojit v celek, který by dával smysl. Problém tohoto uspořádání je primárně řešen v legitimizaci. Legitimizace, jak již bylo řečeno, je způsob, jakým jsou instituce vysvětleny a ospravedlněny. Při tomto vysvětlování částečně dochází i k ujasnění toho, jak a proč jsou různé instituce reprezentovány, což vede k lepší orientaci mezi těmito různými reprezentacemi.

Role také slouží jako zprostředkovatelé určitých oblastí společné zásoby vědění. Každá role otevírá bránu do určité oblasti vědění. To vede k sociální distribuci vědění. Zásoba vědění společnosti je utvářena podle toho, co je obecně důležité a co je důležité jen pro určité role.

Berger s Luckmannem (tamtéž, s. 78) hovoří také o vztahu mezi rolami. Role se jeví jako institucionální reprezentace a zároveň i jako zprostředkovatelé institucionálně objektivovaných souborů vědění. Každá role s sebou nese určitý soubor sociálně definovatelného vědění.

1.6 Rozsah a způsoby institucionalizace

Nyní jsme tedy zmínili základní rysy institucionalizace. Při zkoumání institucionalizačního řádu si můžeme klást otázku, jak rozsáhlá je institucionalizovaná činnost v porovnání s neinstitucionalizovanou?

Podle Bergera s Luckmannem (tamtéž, s. 81) je důležité se vůbec zamyslet nad tím, které faktory vlastně určují rozsah institucionalizace, přičemž se domnívají, že tento rozsah závisí na obecnosti relevantních struktur. To znamená, že pokud bude velký počet či většina struktur důležitá pro velkou část společnosti, potom bude rozsah institucionalizace velmi široký a nao-

pak. Autoři však ještě zmiňují možnost, že pokud bude institucionalizační řád sdílen jen skupinami lidí a ne celou společností, bude tento řád velmi rozdroben.

Institucionalizace však není nevratným procesem, a to i přesto, že některé instituce mají tendence přetrvávat. Rozsah institucionalizovaných činností se může z různých důvodů zmenšovat a v určitých oblastech společenského života může docházet k deinstitucionalizaci. Příkladem této tendence může být oblast soukromí v moderní společnosti. Protože soukromí v dnešní společnosti je mnohem větší, než bylo v minulosti. Pro ujasnění zde uvedu příklad. Rozvod byl dříve téměř nemyslitelný, a když už byl někdo rozvedený, společnost na něj pohlížela „skrz prsty“. Osobně se domnívám, že v současnosti je to naprosto běžná věc, která je v naší společnosti velmi často k vidění a rozvedení jedinci nejsou společnosti nijak zvlášť odsuzováni, rozhodně ne tak, jak tomu bylo dříve, což jen dokazuje to, jak se oblast soukromí rozrůstá.

Další z věcí, rovněž zmiňovaná Bergerem s Luckmannem, je takzvaná segmentace (členění) institucionálního řádu. To znamená, že určité činnosti vykonávají jen určité osoby a dalším z nich je sociální distribuce vědění o této roli odepřena. Jedním z problémů tohoto členění rolí může být to, že v důsledku toho, že ne všichni mohou vykonávat všechny role, mohou se některé role stát pro některé lidi esoterické (tajné). Mohou jim být natolik vzdáleny, že jejich významu vůbec nerozumí, nebo jsou jim tyto významy dokonce utajeny.

Každý sociální význam musí mít své „nositele“, někoho, kdo stále oživuje význam těchto rolí a institucí. Musí existovat určitá skupina lidí, kteří stále dané významy vytváří a pro které jsou tyto významy objektivně reálné. Berger s Luckmannem (tamtéž, s. 87) rovněž zmiňují, že mezi různými skupinami mohou existovat rozepře či soupeření, a jako příklad uvádí rozepře mezi „ortodoxními“ lékaři a chiropraktiky nebo homeopaty. Každý přistupuje ke společnosti ze stanoviska jednoho subsouboru. Například lékař má odlišný pohled na společnost než básník. Také pohledy na svět vyznavačů různých náboženství jsou značně odlišné. Tyto pohledy značně komplikují stabilitu symbolického zastřešení celé společnosti.

Každý pohled na společnost se vztahuje ke konkrétním společenským zájmům skupiny, která tento pohled zastává. Narůstající počet subsouborů významů způsobuje, že tyto subsoubory jsou nezasvěcencům stále méně přístupné. Stávají se podle Bergera s Luckmannem uzavřené všem kromě lidí řádně zasvěcených do jejich tajemství. Nezasvěcenci nesmějí být „vpuštěni dovnitř“, někdy musejí být dokonce udržováni v nevědomosti o existenci tohoto subsouboru a právě zde pak vzniká problém s legitimizací.

Pokud nezasvěcencům existence takového subsouboru zcela neunikla, vzniká zde problém, jak je „nepustit dovnitř“ a přitom je přimět, aby společensky tento subsoubor uznávali (legitimizovali). Protože podle Bergera s Luckmannem (tamtéž, s. 89) nestačí pouze subsou-

bor vytvořit, ale je třeba přesvědčit laickou společnost o tom, že je to správné a prospěšné, a také „členy“ daného subsouboru, aby dodržovali zásady tohoto subsouboru.

Zvláštní problémy vznikají v důsledku rozdílných stupňů změn institucí a subsouborů. To totiž zatěžuje jak celkovou legitimizaci institucionálního řádu, tak specifickou legitimizaci jednotlivých institucí daného subsouboru. Jako příklad tohoto problému Berger a Luckmann uvádějí tradiční náboženství čelící popularizaci vědeckého světového názoru dnešní společnosti.

1.7 Míra institucionalizačního řádu

V poslední části této kapitoly bych se chtěla zmínit o tom, do jaké míry je institucionalizační řád chápán jako ne-lidská skutečnost? To znamená, do jaké míry chápeme věci vytvořené člověkem jako věci, s jejich vznikem nemá člověk nic společného. Tento jev nazývají Berger s Luckmannem (1999, s. 90) *zvěcnění*. Jak již bylo výše zmíněno, člověk je schopen zapomenout na vlastní autorství lidského světa a prožívá ho spíše jako dílo cizí, nad nímž nemá žádnou moc. Objektivita sociálního světa znamená, že ho člověk chápe jako něco, co jde mimo něj. Jde o to, jestli člověk ještě zachovává vědomí, že tento sociální svět byl utvořen lidmi, a jestli ví o možnosti toho, že tento svět může přetvářet.

Podle Bergera s Luckmannem (tamtéž, s. 90) bývá člověk jakožto tvůrce tohoto světa často považován za výtvar tohoto světa a na lidskou činnost je pohlíženo jako na průvodní jev procesu.

Institucionální řád může být chápán zvěcněle jako celek, nebo tak mohou být chápány jen některé z jeho částí. Stejným způsobem jako instituce mohou být zvěcněny i role. Oblast vědomí sebe sama, která byla objektivizována v roli, je pak také chápána jako nevyhnutelný osud, za nějž nemusí jedinec nést odpovědnost. Jasným příkladem by mohla být tato věta: Nemám na výběr, musím postupovat takto, protože si to žádá mé postavení.

Analýza zvěcnění je důležitá, protože slouží jako neustálý opravný prostředek (korektiv) zvětšujících tendenci myšlení technického a sociologického. Pro nás je spíše důležité myšlení sociologické, protože nám umožňuje lépe rozumět vztahům mezi tím, co lidé dělají, a tím, jak myslí.

2 Institucionalizace volného času

Pojem institucionalizace jsme již objasnili v předchozí kapitole, nyní se tedy budeme soustředit na pojem volný čas.

Pojmem volného času se zabývá řada autorů a budou-li se snažit tento pojem vymezit, je na místě zde uvést alespoň některé z jeho definic.

V *Pedagogickém slovníku* (1995, s. 255) je volný čas definován jako „*Čas, s kterým člověk může nakládat podle svého uvážení a na základě svých zájmů. Volný čas je doba, která zůstane z 24 hodin po odečtení času věnovaného práci, péči o rodinu a domácnost, péči o vlastní fyzické potřeby (včetně spánku).*“

V knize *Mládež na křižovatce* (2004, s. 59) volný čas jedinců představuje duchovní bohatství společnosti a její významnou systémovou charakteristiku. Je systémově provázán s daným typem společnosti, kterému odpovídají určité hodnoty, instituce, vzorce chování a sociální mechanismy spojené s naplňováním volného času. Je definován (tamtéž) jako „*čas, v němž jedinec svobodně a na základě svých zájmů, nálad a pocitů volí svou činnost. Jedná se tu o část mimopracovního, mimoškolního času, která zbude po zabezpečení individuálních a rodinných, existenčních a biologických potřeb.*“

V knize *Pedagogika volného času* J. Pávková, B. Hájek a B. Hofbauer (2002, s. 13) definují volný čas takto: „*Volný čas je možno chápat jako opak nutné doby nutné práce a povinností a doby nutné k reprodukci sil. Je to doba, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi, přinášejí nám pocit uspokojení a uvolnění.*“

Hovoříme-li o volném čase, můžeme na něj nahlížet i z hlediska jeho funkce respektive funkcí. Ty jsou popisovány různými autory odlišně. Například Dumazedier vymezuje funkci relaxační, zábavnou, vzdělávací a sebevzdělávací. Pávková vymezuje funkci zdravotně hygienickou, seberealizační, formativně výchovnou, socializační a preventivní. Roger Sue psychosociální, sociální, terapeutickou a ekonomickou. A Opaschowski rekreační, kompenzační, edukační, kontemplační, enkulturační, komunikační, participační a integrační (srov. *Efektivní trávení volného času*, s. 13–18).

V knize *Děti mládež a volný čas* se Hofbauer (2004, s. 11) snaží proniknout více do vnitřního uspořádání volného času a soustředit se na vnější souvislosti a možnosti volného času. Jako východisko přitom spatřuje tyto skutečnosti:

1. Volný čas a systém jeho aktivit a institucí je dynamickou a málo ustálenou, mimořádně nadějnou a současně rizikovou oblastí života současného člověka.

Zde autor srovnává různé společenské instituce a hovoří o volném čase jako o instituci s relativně krátkou historií, v porovnání s jinými sociálními institucemi, jako je například rodina nebo škola. Zmiňuje se zde i o Dumazedierovi, který sice pokládá volný čas za součást předchozích civilizací a nalézá ho již v antickém Řecku a v období renesance, ale jeho masový vývoj klade rovněž až do 19. a 20. století.

2. V době rozvoje volného času jako hromadného jevu rozbory jeho historie, teorie i uplatnění v praxi vymezovaly především jeho specifika.

Tento přístup je aktuální i nyní. Dnes se však podle autora ještě více zvýšila potřeba analyzovat volnočasové aktivity v různých prostředích (rodině, médiích, obci, škole, aj.) a díky těmto analýzám poté hodnotit celkový přínos volného času.

3. V evropských souvislostech se podstatně rozšířily funkce a cíle volnočasových činností, jejich obsahy, metodická i materiální vybavenost pro jejich realizaci.

Rozšířily se i možnosti aktivit, které ve volném čase můžeme dělat. Tuto expanzi spatřuje autor zejména v tom, že tyto aktivity v dnešní době nabízí dobrovolné rozhodování a tím i větší míru svobody. Navíc s nárůstem individualizace si jednotlivci či skupiny mohou do jisté míry stanovovat pravidla fungování ve volném čase.

4. Do aktivit ve volném čase pronikají relativně snadno vlivy a důsledky vývoje společnosti i života mladých lidí.

Volný čas se stále mění a odráží danou dobu. V současnosti se stále rozšiřují možnosti uplatnění nových přístupů, netradičních pojetí obsahu i vytváření nových institucí, jež by citlivě reagovaly na konkrétní podmínky a potřeby. Hofbauer ale také upozorňuje na to, že volný čas je prostorem pro různá úskalí a nebezpečí. Umožňuje a dokonce někdy i sám vyvolává nicnedělání, životní nudu nebo nežádoucí chování, a to ať už vůči sobě samotnému, druhým lidem, majetku nebo přírodě.

5. Minulý, současný ani příští vývoj volného času nelze tedy chápat jako lineárně pojatou cestu „vzhůru a vpřed“, nýbrž jako způsob trvalého odkrývání možností a jako pokusy o řešení tradičních i nově se vynořujících otázek.

Toto úsilí by mělo omezovat negativní vlivy, ať už z celospolečenského kontextu nebo vznikající ve volném čase samotném. Pozitivní vyústění volnočasové aktivity není nikdy předem dáno. Případný úspěch však může velmi výrazně přispět k rozvoji osobnosti. Stejně tak ovšem může ovlivňovat případný neúspěch (morální krach, životní ztroskotání). Hofbauer podotýká, že volný čas v takovém případě není jediným prostředím, příčinou a viníkem. Je však jasné, že se na jedinci volný čas může podepsat výrazně, a to jak pozitivně, tak negativně. Na naléhavosti pak tedy nabývá požadavek, aby se lidé učili svůj volný čas prožívat plnohodnotně, aby se stávali jeho aktivním subjektem, aby ho činili nedílnou součástí své přípravy na život ve společnosti a přenášeli do celého svého života.

Autor knihy *Leisure and Consumption*, Robert A. Stebbins (2009), se zmiňuje o kolektivitě a organizačním hledisku, které je spjato s institucionální organizací. Ve volném čase stejně jako v jiných oblastech života funguje strukturování nebo organizování ať už kolektivem, skupinami, různými sociálními sítěmi nebo základními organizacemi. Toto organizování funguje jak u malých skupin, tak u velkých. Každá struktura má své členy a jejich chování v těchto organizacích je jedinečné.

Mluvíme-li o institucionalizaci volného času, je zde podle Stebbinse (tamtéž, s. 135), na rozdíl od ostatních (nevolnočasových) institucí, jeden velký rozdíl a tím je individuální zájem. Ten také danou instituci strukturuje. Až na vznik dané instituce je zájem jednotlivce o tuto instituci na prvním místě. V nevolnočasových institucích se zájem soustředí často na jiné faktory než na individuální zájem jedince.

O zájmových institucích stejně jako o všech ostatních můžeme tedy říci, že účast v nich podléhá dvousměrnému vlivu: vlivu jedince na společenství a vlivu společenství na jedince. To je první ze tří předpokladů, které Stebbins (tamtéž, s. 135) o institucích volného času zmiňuje. Druhým předpokladem je, že členové těchto organizací ví, že jsou jejich členy. A třetím, že tito lidé hodnotí velmi vysoce své členství (teď mluvíme pouze o volnočasových institucích, protože ty se utvořily dobrovolně) a představa toho, že by měli své skupiny opustit, je pro ně velmi obtížná.

Pokud jsou členové daného společenství v tomto společenství dobře hodnoceni, stává se to pro ně velmi důležitým motivem pro zapojení do jedné či více volnočasových aktivit, které dané společenství nebo jeho organizace nabízí.

Musíme mít také na paměti, že volnočasové aktivity nejsou vždy jen pro skupiny, ale člověk si může najít i aktivity, kterých se může účastnit sám. Hrát na piano, sbírat kameny, jen tak si přemýšlet a snít, sestavit ze součástek nějaké složité elektrické zařízení a podobně. Dobrovolnost je tedy podle Stebbinse (tamtéž, s. 135) hlavním prvkem těchto aktivit, řečeno v širokém slova smyslu. S jeho názorem se shoduje například Hofbauer, který se o dobrovolnosti, kterou nabízí volnočasové instituce, přímo zmiňuje v jednom ze svých východisek, které jsem zmiňovala výše. V užším slova smyslu to podle Stebbinse znamená přímo nebo nepřímo sloužit lidem na základě jejich zájmu, a to skrze jedince nebo skupiny.

Lidé jsou v institucionalizačním pojetí podle Stebbinse chápáni jako subjekty, které přidávají sociální a psychologické struktury do volného času.

Kdybych se snažila definovat instituce volného času, nejprve bych tedy vycházela ze slova instituce. Instituce, jak již víme z předchozí kapitoly, vznikají obvykle ve společnostech, kde je velký počet lidí. Zde tedy začnou působit již zmíněné institucionalizační procesy, kterými je typizace a habitualizace. Budu-li se snažit tyto aspekty více konkretizovat a směřovat je na volný čas, je možné použít některou z výše zmiňovaných definic volného času a tu s nimi propojit. Moje vymezení institucí volného času by tedy mohlo znít takto: Volnočasové instituce vznikají tam, kde mají jedinci svůj časový prostor, s kterým mohou nakládat dle svého uvážení a na základě svých zájmů. V momentě, kdy tyto činnosti začnou být druhými jedinci typizovány a habitualizovány, můžeme hovořit o institucích volného času, resp. o institucionalizovaném volném času.

3 Výzkum volného času (vysokoškolské) mládeže v ČR

V této kapitole se budu zabývat výzkumy volného času, které byly mj. se zaměřením na vysokoškolskou mládež realizovány v ČR, a tyto výzkumy se pokusím vzájemně porovnat. Budu vycházet ze dvou bakalářských prací a jedné odborné publikace. První práce je od Jany Frühaufové na téma *Studenti a volný čas* (2013) a druhá je od Markéty Lažové na téma *Životní styl studentů na vysoké škole* (2010), jako třetí zdroj pro srovnání použiji knihu *Mládež na křižovatce* od (Sak a Saková 2004). Následně se pokusím o interpretaci výsledků těchto výzkumů ve vztahu k teorii institucionalizace volného času představené v předchozí kapitole.

Tyto tři výzkumy jsem si záměrně vybrala, protože byly ze všech volnočasových výzkumů, které se mi podařilo najít, nejpřehlednější a nejpřesnější v popisu použité metodologie, rovněž nejvíce odpovídaly zaměření této bakalářské práce. V jiných výzkumech se například autoři nezaměřovali čistě na volnočasové aktivity, ale například na volnočasové aktivity a vliv návykových látek nebo se výzkumy soustředily na jinou věkovou skupinu. Domnívám se, že z těchto tří výzkumů je dobře čitelné, jaké volnočasové aktivity byly respondenty uváděny, a jaké aktivity tedy patří mezi nejčastěji identifikované způsoby trávení volného času vysokoškolských studentů.

3.1 Studenti a volný čas

Frühaufová (2013) provedla výzkum, jehož hlavním cílem bylo porovnat trávení volného času studentů středních a vysokých škol. Dále zkoumala strukturu volného času u mladých lidí, zda věk a vzdělání ovlivňuje způsob trávení volného času a jaký vliv má socioekonomický status rodiny a finanční aspekt na výběr volnočasové aktivity. Jako výzkumnou metodu využila dotazník. Já se budu v této práci soustředit pouze na výsledky volnočasových aktivit u vysokoškolských studentů, které budu následně porovnávat s výsledky dalších dvou výzkumů. Výsledky tohoto výzkumu vycházejí z 309 vyplněných dotazníků vysokoškolskými studenty, a to jak formou tištěnou, tak elektronickou (viz tab. 1).

Při stanovení struktury volného času studentů ve výzkumu Frühaufová vycházela ze součtů časů (v hodinách) strávených určitým způsobem a poté vypočítala průměr na jednoho studenta. Přičemž jednoznačně nejvyšší místa obsadil poslech hudby, komunikace na sociálních sítích a surfování po internetu. Zde je podle mého názoru jasně vidět, jak volný čas odráží danou dobu, protože všechny tři volnočasové aktivity jsou spojeny s využíváním moderních technologií.

Tab. 1: Způsob trávení volného času (Frühaufová 2013, s. 41)

Způsob trávení volného času	Součet hodin týdně všech respondentů	Průměr hodin týdně na jednoho respondenta
Poslech hudby	3163	10,24
Komunikace na sociálních sítích	2763	8,94
Surfování po internetu	1453	4,70
Odpočinek, relaxace	1079	3,49
Sebevzdělávání, příprava do školy	873	2,83
Posezení s přáteli	827	2,68
Ostatní	766	2,48
Brigády	735	2,38
Sport	660	2,14
Sledování televize	446	1,44
Návštěvy restaurací, diskoték, zábav	292	0,94
Čtení knih, časopisů, novin	253	0,82
Návštěvy obchodního centra, nakupování	46	0,15
Celkem	13356	43,23

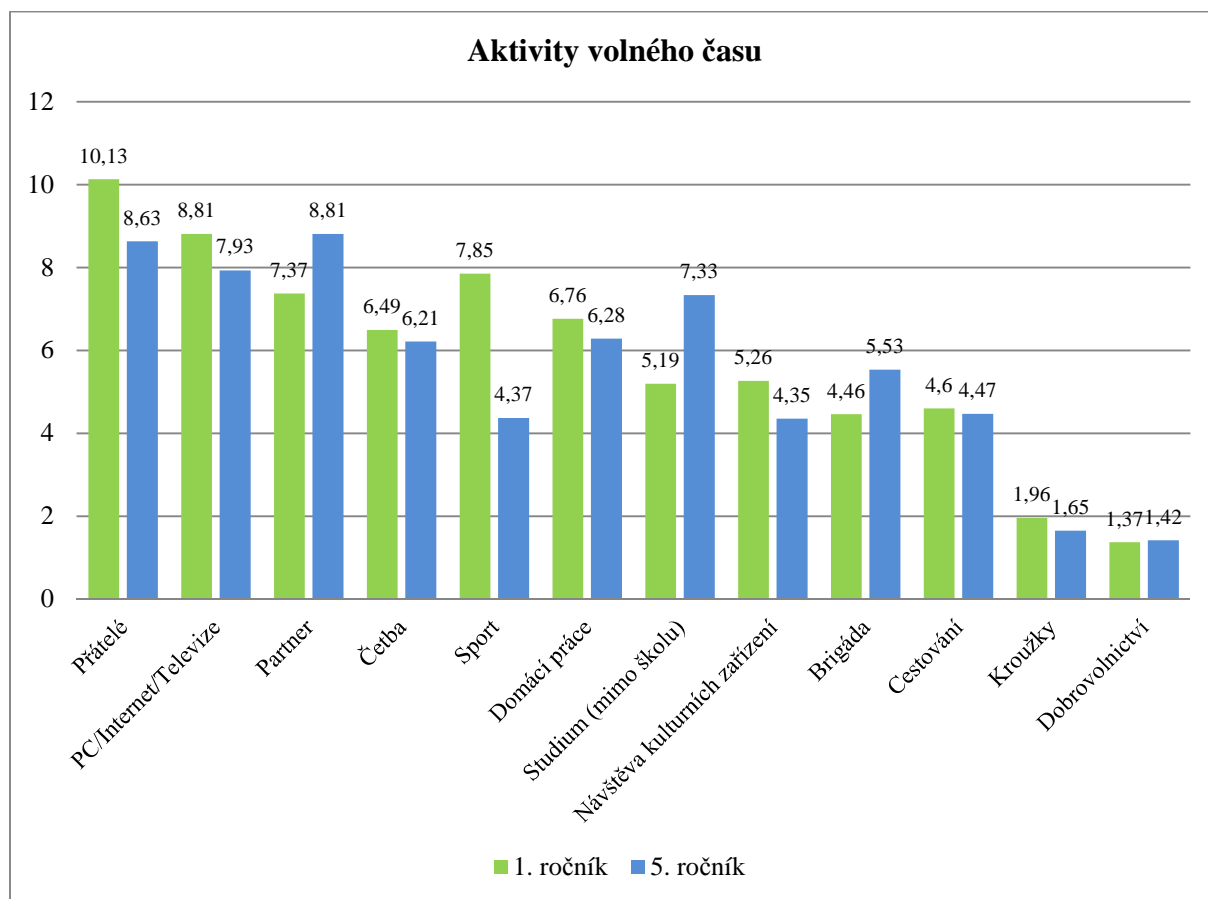
3.2 Životní styl studentů

Hlavním výzkumným cílem Lažové (2010) bylo zmapovat životní styl vysokoškolských studentů oboru sociální pedagogika, a to se zaměřením na trávení volného času, způsoby a návyky zdravého životního stylu a hodnotovou preferenci. Já se opět v tomto výzkumu budu soustředit pouze na aktivity týkající se volného času. Pro tento výzkum byla rovněž použita metoda dotazníku a studenti přiřazovali k položkám své preference od 1 po 12, kdy hodnota 12 vyjadřovala nejvyšší význam z hlediska preferencí respondenta. Dotazník vyplnilo 111 studentů.

Výsledky této části výzkumu jsou zobrazeny v grafu 1 a v tabulce č. 2. Studenti 1. ročníku zařadili na první místo přátele, na druhé místo pak kategorii PC/internet/televize a na třetí místo sport. Studenti 5. ročníku na první místo zařadili partnera, dále přátele a na třetí

místo studium mimo školu. Lažová spatřuje rozdíl v trávení volného času mezi studenty 1. ročníku, kteří své volnočasové aktivity zaměřují spíše na zábavu, a studenty 5. ročníku, kteří už se podle Lažové více orientují na budoucnost.

Graf. 1: Aktivity volného času (Lažová 2010, s. 47)

Tab. 2: Aktivity volného času (Lažová 2010, s. 47)

Aktivity volného času	1. ročník	5. ročník
Přátelé	10,13	8,63
PC/internet/televize	8,81	7,93
Partner	7,37	8,81
Četba	6,49	6,21
Sport	7,85	4,37
Domácí práce	6,76	6,28
Studium (mimo školu)	5,19	7,33
Návštěva kulturních zařízení	5,26	4,35
Brigáda	4,46	5,53
Cestování	4,60	4,47
Kroužky	1,96	1,65
Dobrovolnictví	1,37	1,42

Tab. 3: Volnočasové aktivity, věk 15–30 let, 2001, údaje v % (Sak a Saková 2004, s. 61)

	Vůbec NE	Méně než 1x měsíčně	Méně než 1x týdně	Alespoň 1x týdně	Každý den	Celkem
Návštěva kina	8,28	61,82	25,84	3,89	0,17	100
Návštěva divadla	32,26	57,09	9,12	1,35	0,17	100
Návštěva výstavy, muzea, galerie	35,7	50,93	11,68	1,18	0,51	100
Hudební a dramatická činnost	59,8	15,54	6,59	12,67	5,41	100
Výtvarná činnost	52,2	23,14	10,81	9,63	4,22	100
Četba knih	14,19	21,62	13,34	31,08	19,76	100
Četba novin a časopisů	1,35	4,22	11,82	45,95	36,66	100
Sledování televize	0,84	0,84	3,89	22,8	71,62	100
Poslech hudby	2,03	1,69	6,94	22	67,34	100
Poslech magnetofonu, gramofonu, CD	2,54	2,54	6,09	30,8	58,04	100
Návštěva koncertů vážné hudby	63,34	31,93	4,05	0,51	0,17	100
Návštěva koncertů populární hudby	40,54	51,01	6,59	1,69	0,17	100
Návštěva diskoték, tanečních zábav	25,72	41,43	19,63	12,52	0,68	100
Návštěva kaváren, restaurací	5,91	23,65	29,05	36,66	4,73	100
Schůzka s partnerem	27,07	3,38	4,4	26,57	38,58	100
Večírky, mejdany	21,28	38,51	26,18	13,18	0,84	100
Veřejně prospěšná a politická činnost	84,09	11,51	2,54	1,35	0,51	100
Turistika, trampování, výlety do přírody	22,13	44,26	22,97	9,46	1,18	100
Mimoškolské vzdělání	55,33	15,4	9,98	14,55	4,74	100
Studium a příprava na školu	55,42	2,2	4,07	16,27	22,03	100
Návštěva sportovních utkání	52,54	23,73	13,56	9,49	0,68	100
Aktivní sportování	30,51	11,86	14,58	32,88	10,17	100
Odpočinek, nicnedělání	6,76	6,59	7,6	51,52	27,53	100
Účast na náboženském životě	84,63	4,9	2,87	7,09	0,51	100
Individuální duchovní aktivity, meditace	73,6	8,46	4,06	7,61	6,26	100
Milenecké aktivity	28,72	5,74	8,95	34,12	22,47	100
Sexuální aktivity	22,37	7,12	11,02	49,32	10,17	100
Práce s počítačem, internet	27,53	7,09	7,77	25	32,6	100
Práce na zahradě	43,82	22,84	16,41	15,4	1,52	100
Chov zvířat	59,46	6,25	4,22	10,98	19,09	100
Sledování videa	31,42	16,89	17,74	30,24	3,72	100
Hry (automaty, na počítači)	54,39	13,34	12,33	16,05	3,89	100
Kutilství	57,43	16,89	12,84	9,63	3,21	100
Sběratelství	82,6	9,63	4,39	2,53	0,84	100
Vedlejší výdělečná činnost	58,71	11,51	10,66	14,89	4,23	100
Výstavba a údržba domu, bytu, chaty	52,87	16,05	12,5	14,19	4,39	100
Domácí práce	7,26	6,42	11,15	41,05	34,12	100
Opravy a úprava kola, motocyklu, auta	56,95	19,83	11,69	10,17	1,36	100
Ruční práce	55,33	15,4	12,35	12,54	4,4	100
Povídání si s přáteli, známými	0,51	2,2	6,6	41,62	49,07	100
Procházký, toulání se	12,71	16,27	24,07	37,29	9,66	100
Psaní dopisu, deníky	58,14	17,97	10,85	9,83	3,22	100
Chalupaření	84,33	9,37	4,26	1,87	0,17	100

3.3 Mládež na křižovatce

Z této knihy jsem využila tabulku s výsledky výzkumu volnočasových aktivit u věkové skupiny 15–30 let (viz tab. 3). Pro tento výzkum byla rovněž zvolena metoda dotazníku. Tohoto výzkumu se zúčastnilo 1900 respondentů.

V tomto výzkumu se na prvním místě umístilo sledování televize, druhé místo obsadil poslech hudby a na třetím místě je povídání si s přáteli nebo známými. Přesto, že je v tomto výzkumu široká škála volnočasových aktivit, můžeme vidět jasnou tendenci studentů využívat ve svém volném čase elektronická zařízení.

3.4 Porovnání jednotlivých výzkumů

Nyní bych chtěla srovnat výsledky uvedených výzkumů z hlediska volnočasových aktivit, které v nich byly zmiňovány společně. Jedná se o aktivity: Přátelé, PC/internet/televize, sport, četba, návštěva kulturních zařízení, sebevzdělávání/příprava do školy.

Výsledky výzkumů vychází v rozdílných hodnotách, proto přikládám pro lepší přehlednost tabulku aktivit, ve které jsou uvedeny výsledky ze všech tří výzkumů (viz tab. 4). Levá část tabulky (Volnočasové aktivity) vychází z výzkumu volnočasových aktivit z knihy *Mládež na křižovatce*, kde se výzkumu zúčastnilo 1900 respondentů, přičemž výsledky jsou uváděny v procentech. Z důvodu toho, že Sak a Saková (2004) aktivity více konkretizují, rozhodla jsem se pro lepší přehlednost některé kategorie sloučit. Konkrétně se to týká návštěvy kulturních zařízení, kam spadá návštěva kina, divadla, výstav, muzea, koncertů vážné i populární hudby, diskoték a tanečních zábav. Druhou sloučenou kategorií je četba, kam spadá četba knih, novin a časopisů. A třetí kategorií je PC/internet/televize, kam spadá sledování TV, práce s PC a internetem a hry (automaty, na počítači). Prostřední část tabulky (Způsob trávení volného času) vychází z výzkumu provedeného v bakalářské práci *Studenti a volný čas*, kde se výzkumu zúčastnilo 309 respondentů, výsledky jsou uváděny v hodinách. Z tohoto výzkumu byly pro kategorii PC/ internet/ televize sloučeny aktivity komunikace na sociálních sítích, surfování po internetu a sledování TV. Pravá část tabulky vychází z výzkumu, který byl proveden v práci *Životní styl studentů na vysoké škole*, výsledky ukazují nejoblíbenější volnočasové aktivity, které studenti přiřazovali k položkám podle své preference od 1 po 12, kdy hodnota 12 měla nejvyšší význam. Dotazník vyplnilo 111 studentů.

Aby bylo docíleno sloučení výše uvedených kategorií, musely být hodnoty volnočasové aktivity pro jednotlivé kategorie zprůměrovány.

Tab. 4: Srovnání výsledků výzkumu volnočasových aktivit

	Volnočasové aktivity (%)		Způsob trávení volného času		Aktivity volného času (min. 1, max. 12)	
	Alespoň 1x týdně	Každý den	Součet hodin týdně všech respondentů	Průměr hodin týdně na jednoho respondenta	1. ročník	5. ročník
Přátelé	41,62	49,07	827	2,68	10,13	8,63
PC/internet/televize	21,28	36,04	1 554	5,03	8,81	7,93
Sport	32,88	10,17	660	2,14	7,85	4,37
Četba	38,515	28,21	253	0,82	6,49	6,21
Návštěva kulturních zařízení	8,26	0,94	338	1,09	5,26	4,35
Sebevzdělávání, příprava do školy	16,27	22,03	873	2,83	5,19	7,33

Jelikož každý výzkum byl proveden v jiném roce (*Životní styl studentu na vysoké škole - 2010, Studenti a volný čas - 2013, Mládež na křižovatce - 2004*) a všechny mnou zmiňované aktivity (společné aktivity) byly nezávisle na sobě uvedeny ve všech třech výzkumech, domnívám se, že jde o jedny z nejčastějších a nejvýznamnějších volnočasových aktivit vůbec. I když výsledky výzkumů vycházejí v rozdílných hodnotách, můžeme vidět, že jednu z nejvyšších pozic si u mladých lidí drží trávení volného času s přáteli.

Co se týče teorie institucionalizace a našich společných volnočasových aktivit, jak již z předchozích kapitol víme, k institucionalizaci dochází vždy při vzájemné typizaci habitualizovaných činností. Habitualizace, znamená, že jakákoliv často opakovaná činnost se ustálí ve vzorec. Typizace pak typizuje samotné vykonavatele činností a činnosti samotné. Myslím si, že z volnočasových aktivit kategorizovaných v tabulce 4 toto můžeme jednoznačně říci o návštěvě kulturních zařízení. Protože, ať už jde o návštěvu kina, divadla, výstav, muzea či koncertů, vyskytují se zde převážně činnosti s habitualizovanou typizací. Situace zde probíhají vždy podle nějakého typizovaného vzorce. Například návštěva kina. Jdete do kina a víte, že musíte mít vstupenku, protože tam pravděpodobně bude někdo, kdo vás bude kontrolovat, zároveň víte, že zde bude nějaká místnost se sedadly, kde budete sledovat film dle vašeho výběru. A úplně stejně na tom jsou i ostatní kulturní zařízení.

Další aktivitou z našeho seznamu společných aktivit, o které bychom mohli říci, že je institucionalizovaná, je sebevzdělávání a vzdělávání. Mohli bychom to ale říci jen tehdy, pokud bychom předpokládali, že toto vzdělávání probíhá se snahou být úspěšný, vzdělaný,

pro nějakou instituci, která si pro členství v ní klade tyto požadavky. Neplatilo by to, pokud by se někdo vzdělával čistě z osobních důvodů. U sportu už to není tak jednoznačné. Přestože sport je institucionalizovaný v mnoha kategoriích (pravidla her, průběhy zápasů, aj.), rozhodně nemůžeme říct, že všechny jeho kategorie jsou institucionalizované, protože jedinci mohou mít své specifické způsoby sportování. A to stejné platí o kategorii PC/internet/televize. I když je v obou kategoriích volnočasových aktivit (sport, PC/internet/televize) zahrnuta řada aktivit, ve kterých se institucionalizace jednoznačně projevuje, je zde zároveň i velký počet aktivit, které institucionalizované nejsou (četba článků na internetu, výstup na horu, aj.). Co se týče četby, ta je podle mého názoru institucionalizovaná jen částečně. Její institucionalizaci spojuji ve způsobu toho, jak knihu získat (půjčení, koupě), ale to, jak si její obsah jedinci vyloží, je naprosto rozdílné a specifické.

Kategorii přátelé spatřuji jako neinstitutionalizovanou, její institucionalizace by se odvíjela od aktivit, které by respondenti s přáteli prováděli. Pokud by šli například navštívit společně kulturní zařízení, pak bych jejich volný čas označovala jako institucionalizovaný. V případě, že by se ale rozhodli jít například na výlet do přírody, myslím si, že jejich trávení volného času by nepodléhalo typizaci ani habitualizaci, protože jejich trávení volného času v přírodě by bylo specifické pouze pro ně, odlišné od ostatních, tudíž neinstitutionalizované. Předpokládám však, že když ve všech třech výzkumech byla zahrnuta jak možnost návštěvy kulturních zařízení, tak kategorie přátelé, že tyto možnosti byly respondenty odlišovány. A právě z tohoto důvodu nepovažuji v tomto výzkumu kategorii přátelé za institucionalizovanou. Pokud je moje domněnka (že volnočasové aktivity zahrnuté do kategorie přátelé jsou neinstitutionalizované) správná, domnívám se, že podle těchto tří výzkumů vysokoškolská mládež příliš nepodléhá institucionalizovaným volnočasovým činnostem, protože se na první příčce v trávení volného času umístili přátelé, přičemž návštěva kulturních zařízení obdržela od respondentů nejnižší hodnoty. Hodnoty ostatních aktivit se pohybovaly v každém výzkumu trochu odlišně a nelze proto úplně s jistotou říci, na kterém místě se dané aktivity umístily v celkovém srovnání všech tří výzkumů.

V následující části bakalářské práce představím vlastní výzkum volného času vysokoškolských studentů. Pokud budou respondenti mezi volnočasovými aktivitami uvádět čas strávený s přáteli, budu se snažit zjistit, jaké konkrétní aktivity se svými přáteli dělají, a díky tomu zjistit, jestli jsou jejich volnočasové aktivity, které podnikají s přáteli, skutečně neinstitutionalizované či naopak. Rovněž se pokusím výsledky svého výzkumu porovnat s výsledky výše uvedených výzkumů.

4 Vlastní výzkum

4.1 Cíle výzkumu

V předchozích kapitolách jsem se zmiňovala o institucionalizaci volného času a o různých výzkumech prováděných ve volném čase s vysokoškolskými studenty. V této části bych ráda zjistila, zda se institucionalizace nějak projevuje ve způsobu trávení volného času vysokoškolských studentů, případně jak. Tuto základní otázku budu konkretizovat těmito výzkumnými podotázkami:

1. Jak studenti obvykle tráví svůj volný čas?
2. Liší se nějak trávení volného času v místě trvalého bydliště a v místě studia, případně jak?
3. Které instituce ve svém volném čase zmiňují a proč?

4.2 Metodika

Pro bakalářskou práci byla použita metoda kvalitativního výzkumu, a to formou otevřených rozhovorů. Tuto metodu jsem si zvolila záměrně, protože mě zajímají subjektivní názory respondentů. Rozhovory byly vedeny osobně a se souhlasem respondentů byl pořízen jejich audiozáznam. Přepisy rozhovorů jsou uvedeny v přílohách této bakalářské práce.

Níže vypsánymi otázkami jsem se snažila od respondentů zjistit, jak obvykle tráví svůj volný čas. Jestli ve volném čase využívají instituce. Pokud využívají, z jakého důvodu se tak rozhodují. Pokud nevyužívají, jak jinak tráví svůj volný čas. V případě nedostačujících či nepřesných otázek jsem se doptávala na další otázky tak, abych odpověděla na výše uvedené výzkumné otázky.

1. Jak trávíš svůj volný čas?
2. Máš nějakou pravidelnou aktivitu, kterou ve svém volném čase děláš?
3. Co je tvoje oblíbená činnost/aktivita, kterou rád/a děláš, když máš volný čas?
4. Jak trávíš svůj volný čas v místě, kde studuješ?

5. Liší se nějak toto trávení volného času od místa bydliště, případně v čem?
6. Pokud se liší, který způsob trávení volného času ti vyhovuje víc a proč?
7. Jak by vypadal tvůj ideální volný den a proč?

Přepisy rozhovoru jsem analyzovala pomocí otevřeného kódování, a to tak, že jsem se nejprve pokusila ve výpovědích respondentů najít základní kategorie. Následně jsem napříč rozhovory hledala propojení těchto kategorií a vztahy mezi nimi.

4.3 Charakteristika výzkumného vzorku

Pro tento výzkum jsem si jako cílovou skupinu zvolila vysokoškolské studenty. Tito studenti jsou studenty, kteří nebydlí v místě, kde studují, a protože jsou z větších dálek, musejí si pronajímat různé druhy ubytování. Tuto skupinu jsem si zvolila záměrně, protože se domnívám, že tato skupina bude náchylnější k využívání různých institucí ve svém volném čase, a to především v místě studia, protože toto prostředí je pro ně částečně nové a využívání institucí k zaplnění jejich volného času je většinou tou nejjednodušší možností. Zároveň si ale myslím, že tito studenti si svůj volný čas alespoň částečně organizují sami, a proto se domnívám, že by zde mohl být vidět kontrast mezi trávením volného času v místě bydliště a v místě studia.

Všichni dotazovaní respondenti jsou studenty prezenční formy studia na různých univerzitách:

- Respondent č. 1: věk 22 let, žena, Jihočeská univerzita,
- Respondent č. 2: věk 22 let, žena, Jihočeská univerzita,
- Respondent č. 3: věk 22 let, žena, Jihočeská univerzita,
- Respondent č. 4: věk 24 let, muž, Univerzita Palackého,
- Respondent č. 5: věk 22 let, muž, Jihočeská univerzita,
- Respondent č. 6: věk 20 let, žena, Jihočeská univerzita,
- Respondent č. 7: věk 24 let, žena, Univerzita Tomáše Bati.

4.4 Zjištění z jednotlivých rozhovorů

4.4.1 Respondent č. 1

Respondentka svůj volný čas ráda tráví s přáteli, se kterými chodí ven nebo společně hrají společenské hry. Ráda navštěvuje různé společenské akce. Baví ji sport, a to konkrétně stolní tenis a badminton. Rovněž tráví svůj volný čas sledováním TV nebo na počítači. Tam je většinou na sociálních sítích nebo jen tak surfuje. Její nejoblíbenější volnočasovou činností je čas strávený s jejími přáteli a v přírodě. Přírodu respondentka vnímá jako únik od stresu, každodenního chaosu a stereotypu. Trávení volného času v místě studia a v místě bydliště je velmi odlišné. Respondentka se přiznává, že i přesto, že čas strávený v přírodě je její nejoblíbenější činnost, pobytu v přírodě věnuje čas pouze v místě svého bydliště; jako důvod uvádí, že má pocit, že v místě studia pro tuto činnost nemá dostatek času. V místě studia svůj volný čas příliš neplánuje a spíše podniká spontánní akce. Na rozdíl od místa bydliště, kde uvádí především přírodu, zmiňuje pro místo studia volnočasové aktivity jako posezení s přáteli v restauračních zařízeních, návštěvu plaveckého stadionu a surfování na počítači.

4.4.2 Respondent č. 2

Respondentka svůj volný čas ráda tráví se svými přáteli a rodinou. Ráda ve volném čase podniká různé výlety, a to zejména na kolečkových bruslích. Co se týče sportu, stěžuje si, že na něj nemá tolik času, kolik by chtěla, a že ho spíše nestíhá. Její nejoblíbenější volnočasovou aktivitou je stolní tenis, který ovšem v současné době z časových důvodů nedělá. Tvrdí, že v místě studia nemá moc volného času, a to zejména kvůli škole. Když už tedy volný čas má, jde s přáteli posedět do restaurace, do divadla nebo jde nakupovat. Případně se domluví s kamarády a podniknou výlet na kolečkových bruslích. Trávení volného času v místě studia se podle ní příliš neliší od místa bydliště. V místě bydliště ráda navštěvuje společenské akce, jako jsou plesy a různá divadelní představení. Rovněž zmiňuje, že mají teď nově opravené náměstí v místě bydliště a kolem je hodně příjemných restaurací, kam si chodí ráda sednout. Také v místě bydliště chodí na rozhlednu a k rybníku. Po dotazu směřovaném na trávení volného času v přírodě v místě studia respondentka zmiňuje, že v místě studia do přírody nechodí, protože jí tam přijde náročná a zdlouhavá doprava. Jako instituce, ve kterých tráví svůj volný čas, respondentka uvádí divadlo, restaurace, kino a plavecký stadion.

4.4.3 Respondent č. 3

Respondentka svůj volný čas tráví s přáteli, poslechem hudby, ráda peče a následně si výsledky své práce fotí a přidává na internet nebo sportuje. Její nejoblíbenější aktivitou je jezdění na koni a v zimě na snowboardu. V místě studia spatřuje svůj volný čas jako značně limitovaný, a to převážně školou. Když má tedy v místě studia volný čas, snaží se využívat aktivity nabízené školou, a to především ty sportovní, jako je karate nebo body-styling. V místě bydliště respondentka uvádí, že si spíš povídá, a to jak s rodinou, tak známými, které potřebuje stihnout „oběhat“, než zase pojedou do místa, kde studuje. Udává, že v místě bydliště dělí svůj volný čas na čas, který tráví s rodinou a který tráví s přáteli. Trávení volného času v místě bydliště a v místě studia se podle respondentky liší pouze v možnostech. V místě studia jich spatřuje respondentka více a jako důvod udává to, že je město větší. Zároveň ale zmiňuje jako nevýhodu vyšší ceny v místě studia. Další rozdíl, který spatřuje, je to, že v místě bydliště má „svoje“ podniky a místa, zkrátka ví, kam jít. Instituce, které respondentka zmiňovala, když mluvila o svém volném čase, jsou divadlo a restaurace.

4.4.4 Respondent č. 4

Respondent ve svém volném čase rád sportuje a je se svými přáteli. Také je aktivním členem spolku Sokol, kde se podílí na organizaci volnočasových činností, a to zejména pro děti. Organizuje různé dětské dny, bleší trhy či přednášky. V místě studia svůj volný čas tráví návštěvami kina, různých přednášek nebo koncertů, přičemž ho nejvíce lákají ty akce, které jsou zdarma. Také si rád zajde posedět s přáteli do restauračního zařízení. V místě studia spatřuje mnohem větší možnost kulturního vyžití na rozdíl od svého místa bydliště. Respondent pochází z vesnice. Zde vidí větší možnosti sportovního vyžití. Když jsem se ho zeptala, jaký a kde by byl jeho ideální den volna, respondent odpověděl, že takhle nad tím nikdy nepřemýšlel, ale záleželo by to na tom, kde by volný den měl. Přiznal se, že v místě bydliště příliš volného času nemá, protože tam má stále něco na práci. Kdyby ale měl den volna v místě bydliště, jel by pravděpodobně někam na kole. Pro místo, kde studuje, by si vybral některou z kulturních akcí, které by zrovna ve městě probíhaly. Po dalším doptávání jsem zjistila, že respondent kromě organizování volnočasových činností pro děti, které dělá se svými přáteli, organizuje i různé přednášky pro dospělé. Tuto činnost provádí pouze v místě bydliště. Když jsem se ho zeptala, jestli nepřemýšlel nad tím, že by něco zorganizoval i v místě studia, řekl, že nad tím upřímně ještě nikdy nepřemýšlel a že vlastně neví, proč se ještě nikdy nepokusil uspořádat něco i v místě, kde studuje.

4.4.5 Respondent č. 5

Ve svém volném čase chodí na tréninky karate, je se svými přáteli, sleduje filmy a seriály. Respondent bydlí na koleji a zmiňuje, že občas využívá možnosti, které kolej nabízí. Jako možnosti uvádí posilovnu, fotbálek, sledování TV. O dalších možnostech trávení volného času se rozhoduje hlavně podle počasí a nálady. Rád si jde sednout do parku nebo občas navštíví muzeum či galerii. Co se týče srovnávání volného času v místě bydliště a v místě studia, je respondent jasně přesvědčen o tom, že svůj volný čas nejraději tráví v místě studia. Respondent má místo bydliště ve vesnici, která má zhruba 300 obyvatel a podle jeho názoru tam není co dělat. Místo studia označuje respondent jako místo, kde má možnost výběru v tom, co bude dělat. Zmiňuje, že jeden den může jít do kina, druhý den do klubu. Na vesnici tak maximálně ven a po desáté hodině večer, když se zavře hospoda, tam končí veškeré možnosti aktivit a člověk nemá co dělat.

4.4.6 Respondent č. 6

Nejraději tráví svůj volný čas s rodinou, přáteli a jejím přítelem. S přítelem podniká různé aktivity jako je běžkování, návštěva bazénu nebo procházky v přírodě. V místě studia respondentka uvádí, že chodí cvičit nebo s přáteli navštěvuje kavárny či restaurace. Když hovoří o tom, jak tráví svůj volný čas v místě bydliště, je tento čas značně „akčnější“ než v místě studia. Respondentka zmiňuje běžkování, plavání, výlety na různé zámky a vyhlídky. V místě studia zmiňuje odpočinkové dny, které tráví v posteli sledováním seriálů, filmů nebo si něco přečte. Když jsem se jí zeptala, proč si myslí, že je mezi jejím trávením volného času v místě bydliště a v místě studia takový kontrast, odpověděla, že tady nemá přítele a ani zde nemá tolik přátel jako v místě bydliště.

4.4.7 Respondent č. 7

Ve svém volném čase ráda sportuje, ať už ve fitness centru nebo si jde jen tak zaběhat. Ráda se schází s přáteli, se kterými si chodí posedět do kavárny nebo vinárny. V místě studia tráví volný čas sledováním filmů, procházkami s přáteli a také občas využívá možnost venčení psů z útulku. V místě bydliště chodí na výlety do přírody se svým psem nebo chodí na návštěvu ke své babičce, což je asi tak vše, co se tam podle ní dá dělat. Respondentka zmiňuje, že má pocit, že bez auta v místě jejího bydliště člověk nemůže nic. Z tohoto důvodu je ráda, že bydlí tak napůl v obou místech, protože kdyby měla bydlet jen v místě bydliště (vesnice), mohla by

se tam nudit. Po otázce na to, jak a kde by strávila svůj ideální volný den, odpověděla respondentka tak, že její ideální volný den by byl v místě studia, a to z důvodu větších možností. Nejprve by si šla zasportovat, pak by se stavila s kamarádkou do nějaké restaurace na oběd, šly by se projít a večer by šla do kina nebo divadla.

4.5 Shrnutí zjištění napříč rozhovory

4.5.1 Identifikované kategorie

V této kapitole bych ráda představila kategorie, které se mi podařilo identifikovat napříč rozhovory. První kategorií je PŘÍRODA. Příroda byla respondenty často uváděna jako místo, kde rádi tráví svůj volný čas. Pro mnoho respondentů představuje příroda místo klidu a relaxace. Například respondent č. 1: *„To je jakoby takové to, když potřebuju vypadnout z toho běžného chaosu, stresu a z takového toho stereotypu by se dalo trošku říct.“*

Druhou kategorií jsou SPOLEČENSKÉ INSTITUCE. Do této kategorie zařazují všechny respondenty zmíněné instituce, a to kavárny, hospody, divadla, kina, restaurace, aj.

Třetí kategorie jsou MOŽNOSTI. Toto slovo bylo respondenty často zmiňováno, a proto jsem se rozhodla z něj udělat samostatnou kategorii. Jedná se o možnosti, které studenti pociťují, že mají, ať už v místě studia nebo v místě bydliště. Často se jedná o společenské instituce, které respondenti mají v místě studia na rozdíl od místa bydliště. Respondentka č. 7 například odpovídá na otázku, kde a proč by strávila svůj volný den: *„Asi ve Zlíně, a to skrz více těch možností. Člověk si může zajít, kam chce.“* Avšak nejsou to jediné možnosti, které jsou respondenty zmiňovány. Respondent č. 4. rovněž uvádí možnosti sportu v přírodě v místě bydliště: *„Se sportem je to lepší zase u nás doma. I když můžu jít třeba běhat, ale nikdy jsem se s nikým tam nedomlouval. Zaměřuji se v Olomouci na kulturu než na sport.“*

Další kategorií je ČAS. Respondenti často hovoří o svých volnočasových aktivitách ve spojení s jejich celkovým časem. Například respondentka č. 2: *„Když mám volný čas v Budějovicích, přemýšlím, že ho tady právě moc není.“* Respondentka č. 1: *„Když si vezmeš, že ráno jdeš do školy, potom na oběd, odpoledne ještě nějaká hodina, tak ten den je jakoby ‚rozfrancej‘, lidově řečeno.“*

Poslední kategorií jsou PŘÁTELÉ. Když respondenti hovořili o svém volném čase, často zmiňovali aktivity, které podnikají se svými přáteli. Přátelé byli rovněž zmiňováni i z hlediska náročnosti se s nimi vídat; například respondent č. 5: *„Člověk obchází starý kamarády.“*

4.5.2 Vztahy mezi kategoriemi

Co se týče vztahů mezi kategoriemi, jako jeden z nejvýraznějších vztahů spatřuji vztah mezi kategoriemi PŘÍRODA a SPOLEČENSKÉ INSTITUCE, které respondenti často uváděli v protikladu. Například respondentka č. 2: *„Budějovice jsou taky hezké město, ale je to na mě větší město. Jsem zvyklá na ty Prachaticy, že půjdu kousek za barák a budu v lese, a tady bych musela jet MHD někam na okraj města, je to takové složitější.“* Domnívám se, že je pro studenty více náročné jít v jejich volném čase v místě studia do přírody, a tak často volí jako její náhražku návštěvu některých výše zmiňovaných společenských institucí. Respondentka č. 1 například uvedla jako jednu z jejích nejoblíbenějších aktivit přírodu, ale po otázce směřované na to, jestli chodí do přírody i v místě studia, odpověděla: *„Ne, jenom v místě bydliště.“* Institucí je v místě studia dostatek, a proto je pro studenty mnohem jednodušší si zajít tam a tam strávit volný čas. Navíc udávají, že přírodu v místě studia ani moc neznají, takže neví kam jít, i když by třeba rádi šli.

Další vztah mezi kategoriemi, který z rozhovorů vyplývá, je vztah mezi kategoriemi PŘÍRODA a ČAS. Respondenti často uvádí, že v místě studia pociťují, že mají kvůli svým školním povinnostem méně volného času než v místě bydliště, a proto ve volném čase volí spíše časově nenáročné aktivity, což pro ně příroda není. Například respondentka č. 7: *„Když se stane, že mám volný čas, nemusím se zrovna učit, tak se třeba dívám na televizi.“* Respondentka č. 1: *„Abych si řekla tak, a teď mám tři hodiny času, půjdu něco dělat, tak to většinou takhle nemám. Je to většinou tak hodinka a pak zase něco, takže ten volný čas trávím většinou na internetu, nebo povídáním si s přáteli na bytě.“* Respondentka č. 1: *„Jsou to většinou takové spontánní činnosti než nějaké plánované akce.“*

Rovněž spatřuji vztah mezi kategoriemi ČAS a PŘÁTELÉ. Respondenti často uvádí ve svém volném čase návštěvy svých přátel. Zmiňují, že kvůli tomu, že bydlí ve dvou místech zároveň, nemají tolik času na to, aby se vídali se svými přáteli tak, jak by chtěli. Z tohoto důvodu do svého volného času zahrnují i návštěvy svých blízkých. Respondentka č. 3. hovoří o svém volném čase v místě bydliště: *„Tam to mám teď zase ovlivněné tím, že tam moc nebyvám, takže když tam přijedu, snažím se oběhat co nejvíc kamarádů, takže většinu času s někým povídám, než abychom provozovali nějaké aktivity.“* S kategorií přátel rovněž souvisí i jejich trávení volného času, protože někteří z respondentů uvedli, že se domnívají, že by trávení jejich volného času v místě studia bylo aktivnější, kdyby tam měli více přátel. Například respondentka č. 6: *„Možná i proto, že tady nemám tolik přátel nebo toho přítele.“*

Poslední ze vztahů, který vyplynul z rozhovorů s respondenty, je vztah kategorií MOŽNOSTI a PŘÍRODA. Možnosti, které respondenti uváděli, když mluvili o místě studia, byly

spíše společenského rázu. Například respondent č. 5: „*Tady se děje něco každé den. V pondělí člověk může jít na výstavu, v úterý do kina, ve středu si jde do K2 a ve čtvrtek prostě jde někam jinam, tady je toho mraky.*“ Někteří ovšem zmiňovali větší možnosti (ať už kvůli většímu času nebo že toto místo znají) se do přírody dostat v místě bydliště než v místě studia.

4.6 Diskuse

Cílem tohoto výzkumu bylo zjistit, jestli má institucionalizace nějaký vliv na trávení volného času vysokoškolských studentů. Jak jsem již zmiňovala výše, k institucionalizaci dochází při vzájemné typizaci habitualizovaných činností. Tyto činnosti však musí být sdílené a dostupné všem členům společnosti. To se poté odráží i v míře institucionalizovanosti. To znamená, že pokud bude většina těchto činností relevantní pro velkou část společnosti, potom bude rozsah institucionalizace široký a naopak.

Díky rozhovorům, které jsem s respondenty vedla, jsem zjistila, že institucionalizace skutečně ovlivňuje studenty vysokých škol, kteří nemají místo trvalého bydliště v místě studia. Projev institucionalizace spatřuji ve způsobu, jak svůj volný čas využívají. Každý respondent, se kterým jsem vedla rozhovor, uvedl minimálně jednu společenskou instituci, kterou ve volném čase rád navštěvuje. Tudíž už se o něm nemůže říci, že jeho volný čas nepodléhá institucionalizaci.

Z výzkumu vyplynulo, že hlavním důvodem, je, že tito studenti jsou v novém prostředí a volnočasové instituce, jako je kino, divadlo, aj., tou nejjednodušší volbou, jak volný čas strávit. Dalším důvodem je, že studenti příliš neznají místo, kde studují, a tak je pro ně jednodušší si volný čas nechat utvářet, proto často rádi navštěvují například přednášky, koncerty a různé akce, které jsou jim v místě nového bydliště k dispozici, než aby si svůj volný čas sami nějak složitě plánovali. Rovněž byl respondenty zmiňován čas, o kterém tvrdí, že jim přijde příliš krátký nebo příliš fragmentovaný na to, aby si vyrazili například na výlet do přírody, i když tuto aktivitu dělají rádi. To je potom dalším důvodem, proč se rozhodují spíše pro nějakou společenskou instituci. Z rozhovorů vyplývalo, že tyto instituce jsou respondenty mnohdy využívány jako náhražka za nějakou aktivitu, kterou by dělali raději, ale z časových důvodů se rozhodli využít možnosti, které nabízejí společenské instituce.

Primárním zájmem studentů je nebo by alespoň mělo být studium, které jim, jak z rozhovorů vyplynulo, zabírá spoustu jejich času. Mnoho studentů se ale snaží si alespoň trochu přivydělat, a proto mají při studiu ještě nějakou brigádu. Není proto divu, že v jejich rozhodování o volnočasových aktivitách hrají důležitou roli i finance.

Většina respondentů má místo, kde studuje, spojeno s představou větších kulturních možností. A při dotazu směřovaném k tomu, kde by raději strávili svůj volný čas, z nich mnoho odpovědělo, že v místě studia, protože je tam velké množství možností a nebudou se nudit. To tedy znamená, že v místě bydliště, kde jsou bez těchto možností, se někteří z respondentů nudí. To jenom dokazuje to, že si hodně z nich zvyklo nechat ostatní lidi (resp. instituce, které jsou vytvořeny lidmi) organizovat jejich volný čas. O tomto problému se mimochodem vyjadřuje i Kaplánek (2012, s. 45), když hovoří o tom, že se volný čas v dnešní době dá chápat dvojím protikladným způsobem. Buďto jako sociální vymoženost, což by v našem případě znamenalo, že můžeme být v podstatě rádi za širokou škálu společenských institucí, které nám poskytují, jak také respondenti v mém výzkumu často zmiňují, možnosti toho, jak volný čas trávit. Nebo jako důsledek pokračující průmyslové racionalizace, kdy se volný čas pojí se snahou nějakým způsobem tento čas zúročit a efektivně využít, například jako investici vedoucí k možnosti budoucího zisku, nebo je volný čas uvažován jako příležitost pro vznik pracovních míst v oblasti služeb pro volný čas apod.

Musím ale podotknout, že všichni respondenti nesdíleli stejný názor ohledně místa studia a jeho možností v něm. Někteří respondenti zmínili, že v místě bydliště pocíťují naopak větší možnosti, co se týče návštěvy přírody a sportu. Takže ne všechny možnosti, které byly respondenty v rozhovorech zmiňovány, byly spojeny s institucionalizovanými možnostmi činností.

Shrnu-li tedy všechny aspekty dohromady. Z rozhovorů vyplynulo, že studenti, kteří nemají místo bydliště v místě studia, ve svém volném čase rádi podnikají aktivity, které jsou organizačně, časově a finančně nenáročné. V místě bydliště si studenti svůj volný čas více plánují a organizují, ať už proto, že sami chtějí nebo proto, že nemají jinou možnost. Z rozhovorů mimo jiné vyplynulo, že je jejich čas v místě bydliště výrazně méně institucionalizovaný než v místě studia. Přičemž se mi podařilo zjistit, že hlavními důvody toho, proč má volný čas studentů v místě studia častěji institucionalizovanou podobu, je nedostatek času, neznalost místa a snaha o jednoduché a časově nenáročné činnosti. Porovnáme-li výsledky vlastního výzkumu s výsledky výzkumů výše zmíněných autorů, můžeme si všimnout, že všechny společné aktivity zmiňované ve třetí kapitole, byly rovněž respondenty zmiňovány ve vlastním výzkumu, což jen potvrzuje jejich oblíbenost u této věkové skupiny. Ve vlastním výzkumu lze také vidět, že kategorie PŘÁTELE není odlišována od kategorie návštěvy kulturních zařízení, a tudíž se nám zde, na rozdíl od předešlých výzkumů, jeví tato kategorie jako značně institucionalizovaná.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit, zda jsou vysokoškolští studenti vůči institucionalizaci rezistentní, nebo jí podléhají, proč jí podléhají, případně nepodléhají, a to vzhledem ke způsobu jejich využívání volného času. Dalším cílem práce bylo také zjistit, jak je institucionalizace volného času popsána v odborné literatuře a jestli se nějak institucionalizace volného času projevuje v tom, jakou má volný čas dotazovaných respondentů podobu.

Nejprve jsem se tedy snažila objasnit samotný pojem institucionalizace a poté jsem přešla k pojmu institucionalizace volného času. Samotný pojem volný čas je velmi mladým pojmem (jeho vývoj je kladen až do 19. a 20. století), a tak obsahuje ještě řadu oblastí, které nejsou úplně prozkoumány a popsány v odborné literatuře. Osobně se domnívám, že jednou z těchto oblastí je právě institucionalizace. Celkově bylo poměrně složité najít českou odbornou literaturu, která by se tímto pojmem hlouběji zabývala. Většina literatury toto téma bere na vědomí, ale nijak výrazněji je nezpracovává. Co se týče pojmu institucionalizace volného času, zde se mi už vůbec nepodařila najít žádná literatura, která by nahlížela na institucionalizaci z volnočasového hlediska. Z tohoto důvodu jsem s pomocí svého vedoucího bakalářské práce musela sáhnout do literatury anglické, kde je tento fenomén již popsán více.

Zjištění čerpaná z odborné literatury je možné shrnout následovně: K institucionalizaci dochází vždy při vzájemné typizaci habitualizovaných činností. Každá taková typizace je institucí. Volnočasové instituce se ale od těch nevolnočasových podle Stebbinse (2009, s. 135) zásadně liší, a to tím, že zde jedinci projevují individuální zájem o tyto instituce. Konkrétní definici institucionalizace volného času se mi bohužel najít nepodařilo, a tak jsem se na základě literatury, kterou jsem měla k dispozici, rozhodla navrhnout vlastní vymezení tohoto jevu: *Volnočasové instituce vznikají tam, kde mají jedinci svůj časový prostor, s kterým mohou nakládat dle svého uvážení a na základě svých zájmů. V momentě, kdy tyto činnosti začnou být druhými jedinci typizovány a habitualizovány, můžeme hovořit o institucích volného času, resp. o institucionalizovaném volném času.* Celkově si ale myslím, že je tato oblast ještě velmi neprobádaná a že je zde rozhodně ještě co zkoumat a objevovat.

Rovněž jsem ve své práci představila některé ze stávajících výzkumů volného času. Výsledky těchto výzkumů jsem se snažila vzájemně porovnat, aby bylo možné zřetelněji

identifikovat nejčastější volnočasové činnosti vysokoškolských studentů. Z těchto výzkumů vyplynulo, že mezi nejčastější volnočasové aktivity patří aktivity pojící se s kategoriemi jako přátelé, PC/internet/televize, sport, četba, návštěva kulturních zařízení a sebevzdělávání / příprava do školy. Přičemž bylo možné se domnívat, že vysokoškolská mládež podle těchto tří výzkumů příliš nepodléhá institucionalizovaným volnočasovým činnostem, jelikož prioritní aktivity času tráveného s přáteli můžeme považovat za individuálně specifické, tj. neinstitutionalizované. Ovšem potvrdit nebo vyvrátit tuto domněnku můžeme teprve tehdy, pokud podrobněji zjistíme, jakou povahu mají tyto aktivity. K tomu, abychom mohli s úplnou jistotou říci, které činnosti podléhají institucionalizaci, je potřeba se doptávat na jejich přesný charakter, k čemuž jsem pochopitelně ve stávajících výzkumech neměla možnost, jelikož autoři těchto výzkumů dané aktivity vždy podrobně nespecifikují.

Cíl porovnat výsledky stávajících výzkumů volného času s výsledky mého vlastního výzkumu se mi úplně nepodařilo naplnit, protože jsem nečekala, že bude tak obtížné porovnávat jednotlivé aktivity z hlediska jejich institucionalizace. Ve vlastním výzkumu jsem se na dané aktivity doptávala a snažila jsem se od respondentů získat pokud možno co nejpresnější odpovědi, aby se mi podařilo lépe rozpoznat, jestli se jedná o činnosti institucionalizované či nikoli. Z tohoto důvodu mnou plánované srovnávání nebylo tak jednoduché, jak jsem si na začátku představovala. S jistotou mohu pouze říci, že společné aktivity, které byly uváděny ve třetí kapitole (tj. přátelé, PC/internet/televize, sport, četba, návštěva kulturních zařízení, sebevzdělávání/příprava do školy), jsou mezi vysokoškolskými studenty skutečně oblíbené, protože tyto aktivity byly rovněž zmiňovány i respondenty v mém vlastním výzkumu.

Pro tuto práci jsem provedla rovněž rozhovory v Norsku se studenty, kteří se účastnili programu mezinárodní mobility Erasmus. Když jsem srovnávala společné aktivity ze stávajících výzkumů s mým vlastním výzkumem, všimla jsem si, že u „Erasmus respondentů“ se tyto aktivity odlišují. Například návštěva kulturních zařízení u nich rozhodně nemá tak silné zastoupení jako u respondentů českých, naopak je u těchto respondentů více zmiňována četba. Při těchto rozhovorech (s Erasmus studenty) jsem se bohužel až příliš držela předem stanovených otázek a nedala jsem respondentům příležitost hovořit volněji a méně strukturovaně, tudíž jsem těmito rozhovory mnoho nezjistila, a proto je ve své práci ani nezahrnuji jako relevantní; slouží pouze k dokreslení a částečné konfrontaci s rozhovory s českými studenty. Přišlo mi ale zajímavé na tento fakt rozdílnosti aktivit poukázat jako na jednu z možných otázek, které z mého výzkumu vyplynuly, a tyto rozhovory příkládám do přílohy.

V rámci rozhovorů s českými studenty jsem zjistila, že vysokoškolští studenti vlivu institucionalizace skutečně podléhají, ale ne vždy zcela dobrovolně. Rovněž se mi podařilo zjistit několik důvodů, proč tomu tak je, čímž jsem si splnila svůj první cíl, kterým bylo zjistit, zda vysokoškolští studenti podléhají institucionalizaci a případně proč.

To, jestli jsou volnočasové aktivity samy o sobě institucionalizované či nikoli, záleží na tom, co konkrétně v nich respondenti provádí, a není proto možné říci obecně, která aktivita vyšla jako institucionalizovaná, jak jsem si na začátku představovala. Výzkum ukázal, že problém je složitější. Vše závisí na jedincích a na tom, jak svůj volný čas budou trávit, protože to oni jsou základními činiteli procesu institucionalizace nebo deinstitucionalizace.

Důvody, které se mi v této práci podařilo identifikovat jako příčiny toho, že je volný čas vysokoškolských studentů institucionalizovaný, jsou nedostatek času, neznalost místa, ve kterém respondenti studují, a snaha o jednoduché a časově nenáročné činnosti. Přičemž za hlavní příčinu považuji to, že studenti jsou v místě studia noví a zároveň je jejich čas značně limitován studiem. To je poté vede k tomu, že svůj volný čas tráví více institucionalizovaně, než by ve skutečnosti sami chtěli.

Jak už jsem podotkla v samotném úvodu, na institucionalizaci není nutné nahlížet jako na něco nežádoucího, jelikož nám v mnoha věcech usnadňuje činnosti a situace, které denně prožíváme. Osobně si myslím, že je téměř nemožné se institucionalizaci zcela vyhnout. Domnívám se však, že člověk by si měl udržet zdravou rovnováhu mezi tím, do jaké míry svůj volný čas nechá institucionalizací ovlivňovat a do jaké míry bude mít jeho plánování ve svých vlastních rukou.

Použitá literatura

- BERGER, Peter L. a LUCKMANN Thomas, *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění*. Brno: CDK, 1999. ISBN 80-859-5946-1.
- ČADILOVÁ, Olga. *Sociální podstata osobnosti*, [online]. „duben-2009“ [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: http://www.szsemb.cz/admin/upload/sekce_materialy/SOCI%C3%81LN%C3%8D_PODSTATA_OSOBNOSTI.pdf.
- FRÜHAUFOVÁ, Jana. *Studenti a volný čas*. Znojmo, 2013. Bakalářská práce. Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo. Vedoucí práce Petra ZIEGELWAGNER.
- GIDDENS, Anthony, SUTTON, Philip W. (ed.) *Sociologie*. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-80-257-0807-1.
- HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-717-8927-5.
- KAPLÁNEK, Michal (ed.) *Čas volnosti - čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0450-3.
- KOHOUT, Karel, *Základy obecné pedagogiky*. 2. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010. ISBN 978-80-7452-009-9.
- LAŽOVÁ, Markéta. *Životní styl studentů na vysoké škole*. Zlín, 2010. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Vedoucí práce Jarmila ŠŤASTNÁ.
- NAKONEČNÝ, Milan. *Sociální psychologie*. 2. vyd. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1679-9.
- PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. 3. vyd. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-717-8711-6.
- PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška; MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-717-8029-4.
- ROJEK, Chris, *Leisuretheory: principles and practice*. Basingstoke: PalgraveMacmillan, 2005. ISBN 14-039-0570-3.
- SAK, Petr a SAKOVÁ Karolína. *Mládež na křižovatce: sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace*. Praha: Svoboda Servis, 2004. ISBN 80-86320-33-2.

STEBBINS, Robert A. *Leisure and consumption: commonground/separate worlds*. New York, NY: PalgraveMacmillan, 2009. ISBN 02-302-2022-3.

VAHOVSKÁ, Hana. *Efektivní trávení volného času*. Pardubice, 2011. Diplomová práce. Univerzita Pardubice. Vedoucí práce Alena VALIŠOVÁ.

Seznam příloh

Příloha I.	Rozhovor č. 1
Příloha II.	Rozhovor č. 2
Příloha III.	Rozhovor č. 3
Příloha IV.	Rozhovor č. 4
Příloha V.	Rozhovor č. 5
Příloha VI.	Rozhovor č. 6
Příloha VII.	Rozhovor č. 7
Příloha VIII.	Rozhovory Norsko

Přílohy

Příloha I. – Rozhovor č. 1

Takže jak trávíš svůj volný čas? Co děláš, když máš volno?

Nejčastěji trávím svůj volný čas tak, že vyhledávám přátele, ráda s nimi chodím ven, ráda hraju společenské hry, vyhledávám společenské akce. Ale také ráda ve volném čase sportuji. Ráda hraju badminton nebo ping pong. Ve volném čase se také věnuji internetu, kde jsem nejčastěji na sociálních sítích. Občas se koukám i na televizi, ale to tak jednou za týden.

A co jetvoje úplně nejoblíbenější činnost ve volném čase? Kdyby jsi si mohla vybrat cokoli, tak co by jsi dělala nejraději?

Tak nejraději bych ho trávila s přáteli, možná i v přírodě. Ráda chodím do přírody, ale nemám na to moc čas.

Takže nejoblíbenější místo, kam jdeš, když máš volno je příroda?

To je jakoby takové to, když potřebuju vypadnout z toho běžného chaosu, stresu a z takového toho stereotypu by se dalo trošku říct.

A tam jdeš sama?

Kolikrát i sama, když není nikdo, kdo by šel, ale radši s kamarádkou nebo s přítelem.

A jdete třeba na procházku, nebo houbaříš, stanujete, kempujete?

Záleží taky, jaké je roční období, v zimě na houby nepůjdu. Někdy je to procházka, někdy na houby, to se takhle nedá říct. Ale spíš bych to brala jako procházku, to že jdu na houby je třeba jednou za rok.

Takže když máš volno, jdeš nejradši někam do přírody na procházku?

Ano. A v zimě se ráda věnuju zimním sportům, jako jsou lyže, snowboard, brusle, záleží hodně na počasí. Obecně bych řekla, že ve volném čase se nejraději sejdu s přáteli, zahrajeme nějakou ať už společenskou nebo sportovní hru nebo jen tak popovídáme.

A chodíte i třeba někam do společnosti, nebo jste spíš radši doma, hraje te ty hry?

To záleží na tom, jací se sejdou lidi, jaká se sejde parta. Jestli jdu třeba jenom s kamarádkou, tak to je většinou, že se sejdeme u někoho v bytě a jsme tam. Ale je to různé, někdy jdeme do hospody, někdy jsme doma.

A ty jsi říkala, že když máš volno, tak jdeš nejradši do přírody, je to pro tebe taková nejvyšší forma relaxu, máš to nejradši. Ty studuješ v Budějovicích, chodíš takhle do přírody v Budějovicích?

Ne, jenom v místě bydliště.

A kde bydlíš?

V Milevsku. Kolem Milevska je hezká příroda, máme tam i třeba park.

A Milevsko je jak velké?

Přibližně deset tisíc obyvatel.

Promiň, že jsem tě tak přerušila.

Za městem máme hned les Pytlák nebo les u Vášáku, je tam i park, bydlím u Bažantnice, takže když je nejhůř, tak jdu do parku. Je tam krásná procházka na ten Vášák, jde se kolem vodopádů. Je to takové uklidňující, přenáší to na mě pozitivní energii. Je to moje nejoblíbenější forma, prostě vypnout, vypadnout, prostě vyčistit hlavu.

A říkala jsi, že v Budějovicích nikam takhle nechodíš, jak teda trávíš volný čas tam? Co je pro tebe taková nejoblíbenější forma trávení volného času, když jsi v Budějovicích?

Ono je to těžké, protože většinou sem přijedu v neděli nebo v pondělí, podle toho jak mám školu. Je to vlastně takové volnější, že jakoby nechodím pondělí až pátek. Ale když si vezmeš, že ráno jdeš do školy, potom na oběd, odpoledne ještě nějaká hodina, tak ten den je jakoby „rozfrancej“, lidově řečeno. Abych si řekla tak a teď mám tři hodiny času, půjdu něco dělat, tak to většinou takhle nemám. Je to většinou tak hodinka a pak zase něco, takže ten volný čas trávím většinou na internetu, nebo povídáním si s přáteli na bytě. To už musí být, abychom se domluvili, že si zajdeme třeba zaplavat, chodíme občas plavat nebo si zajdeme se spolužáky někam sednout a popovídat.

Klidně ještě můžeš říct, co třeba ještě děláte, když máte se spolužáky volný čas. Takže jdete plavat, jdete si někam sednout?

Nebo třeba napíšu kamarádce, co ji znám z Milevska, která tady taky studuje, a jdeme se projít. Kupříkladu dneska jsme byly. Dojely jsme na nějakou zastávku a řekly jsme si, že tam vystoupíme a odtud se projdeme. Jsou to většinou takové spontánní činnosti než nějaké plánované akce, teď mě nic nenapadá, co tady dál dělám ve volném čase.

A zůstávala jsi tady (v Budějovicích) někdy na víkend?

To určitě zůstávala, ale bylo to spíš z toho důvodu, že jsem se s někým učila na zkoušku nebo za mnou přijel přítel, případně z časových důvodů nemělo cenu jezdit domů. Že bych tady zůstala proto, že bych měla něco domluveného, si teď nevybavuju.

Tak to by z mojí strany bylo asi všechno, chtěla by jsi ještě říct něco ohledně trávení svého volného času, k čemu jsme se tady nedostaly?

Ještě bych málem zapoměla, že ráda zpívám, i když nejen ve volném čase. Taky ráda čtu a recituju básně.

Ještě mě napadlo, když tě ta příroda tolik baví, proč je to v Budějovicích takový problém?

Není to problém, ale spíš na to jenom nemám tolik času. Když přijedu domů na víkend, tak v sobotu se něco dělá kolem domu, učím se. Neděli беру jako oddychovou, po obědě ať už s někým nebo sama vždycky vyrazím do té přírody.

Dobře, děkuji.

Příloha II. – Rozhovor č. 2

Co děláš ve svém volném čase nejraději?

Nejradši chodím někam s přáteli na výlety nebo s rodinou. Ve volném čase ráda sportuji. Prostě se nerada nudím, tak si vždycky něco vymyslím, alespoň procházku nebo in-line brusle.

A máš nějaké volnočasové aktivity, které děláš pravidelně?

Protože momentálně studuju na vysoké škole, tak moc času na pravidelné aktivity není, snažím se ale chodit každou středu na tělocvik, bodystyling, který mám zapsaný. Snažím se tedy takhle alespoň jednou týdně, ale úplně pravidelně to časově nezvládám.

Kdybys měla ten časový prostor pro to vybrat si nějakou tu volnočasovou aktivitu nebo prostě cokoliv, co by jsi chtěla dělat, tak co by jsi si vybrala, co by tě nejvíc bavilo?

Asi nejvíc by mě bavilo věnovat se víc pinčesu, protože když jsem byla malá, tak jsem se tomu věnovala hodně a jezdila jsem na turnaje. Teď se taky zúčastňuji amatérských turnajů a vím, že by mě bavilo věnovat se tomu víc.

A když si představíš, že máš jeden den volna, nemáš žádné povinnosti, nemusíš nic dělat, řešit. Jak by jsi ho strávila? Co by bylo první, co by tě napadlo, že budeš dělat?

Tak první by mě napadlo asi napsat mému nejlepšímu kamarádovi, jestli by něco nechtěl podniknout. Trávíme spolu celkem hodně času, takže bychom určitě něco vymysleli. Jezdíme spolu na výlety na in-linech, takže si myslím, že bychom se ráno sešli, šli bychom na ty in-liny, u nás v Prachaticích je cestou u in-linové dráhy i hospoda, tak bychom se tam stavili na oběd. Pak bychom se vrátili a šli třeba ještě někam sednout a popovídat. Myslím, že bych určitě neseděla doma, ale šla bych někam do přírody a nějak se zabavila.

A když jsi říkala, že trávíš hodně času s tím kamarádem, tak ty činnosti, které děláte, si vymýšlíte sami, nebo jak se rozhodujete, co budete dělat?

No, asi si to vymýšlíme sami nebo se tak společně domluvíme, na co má kdo chuť, protože nejde pořád lítat někde na bruslích nebo chodit do divadla. Ale hlavně podle počasí se třeba domluvíme, že půjdeme na procházku na rozhlednu, vždycky je to tak, že se domluvíme, a taky podle času.

A ty teda vlastně studuješ v Budějovicích, ale nejsi původem z Budějovic, co třeba děláš, když máš volný čas v Budějovicích?

Když mám volný čas v Budějovicích, přemýšlím, že ho tady právě moc není...

Tak kdyby jsi se měla zamyslet, co jste dělali, když jsi měla volno, kam jste třeba šli?

Když bylo hezké počasí, tak jsem třeba jela s kamarádkou na Hlubokou na bruslích nebo kolem řeky, pak jsme si sedly k řece a povídaly si. Byla jsem tady v divadle nebo si s holkama jdeme sednout a popovídat. Nebo nakupovat.

A ty teda dojíždíš z Prachatic a když máš volný čas tam, tak ho trávíš jak?

Hodně podobně, naše město se snaží hodně o kulturu, takže se tam hodně pořádají koncerty, plesy a divadla. Tohle mě baví, takže si občas zajdu do divadla nebo na ples. Když je sezona tak i na maturák. Nedaleko od nás je rozhledna Libín, asi pět nebo šest kilometrů, tak chodíme tam. Taky in-linová dráha, brusle. Máme krásné náměstí se spoustou zahrádek u hospod, takže tam si v létě chodíme sednout, nebo vezmeme kola a jedeme se vykoupat k nedalekému rybníku.

A kdyby jsi si měla vybrat, kde by jsi radši trávila svůj volný čas, byly by to spíš Budějovice nebo Prachatice?

Myslím, že asi spíš Prachatice. Je to asi tím, že jsem tam vyrůstala a znám tam spoustu míst, spoustu koutů, které mám ráda. Budějovice jsou taky hezké město, ale je to na mně větší město. Jsem zvyklá na ty Prachatice, že půjdu kousek za barák a budu v lese a tady bych musela jet MHD někam na okraj města, je to takové složitější. Prachatice se navíc teď docela snaží, je tam více kultury, pořád se tam něco děje, takže mi tam vlastně nic moc nechybí. Plavečák, kino, všechno tam máme, takže jsem spokojenější spíš asi tam.

Takže to by bylo asi vše, tak děkuju za rozhovor.

Není zač.

Příloha III. – Rozhovor č. 3

Takže co děláš ve svém volném čase?

Věnuji se svým zájmům.

A jaké jsou tvé zájmy?

Karate, hudba, sport, přátelé.

Co třeba děláš s přáteli, když máte volno?

Povídáme si, děláme různé aktivity, jdeme na procházku, na kafe, sportujeme.

Říkala jsi, že sportuješ, takže z těch sportů máš nějakou pravidelnou činnost, kterou děláš každý týden?

Karate a bodystyling.

A to je v rámci školy nebo si to platíš?

Bodystyling je v rámci školy a karate je napůl v rámci školy a napůl si ho platím.

Kdybys měla jeden den volna, neměla bys žádné povinnosti, co by bylo náplní dne, jakou aktivitu by sis vybrala?

Jela bych na snowboard nebo na koně.

Ty nejsi z Budějovic, studuješ tu, ale jsi z?

Ze Sedlčan

A ty mají kolik obyvatel?

Okolo osmi tisíc.

Kdybys měla říct, jak trávíš volný čas v Budějovicích a pak popsát, co děláš, když máš volný čas v Sedlčanech?

Tam je asi největší rozdíl v přátelích a taky v tom, že v Budějovicích jsem limitovaná školou.

Co teda konkrétně děláš, když máš volný čas v Budějovicích?

Jdu s kamarády třeba na procházku, na ten bodystyling nebo na karate.

Dobře a co v Sedlčanech?

Tam to mám teď zase ovlivněné tím, že tam moc nebývám, takže když tam přijedu, snažím se oběhat co nejvíc kamarádu, takže většinu času s někým povídám, než abychom provozovali nějaké aktivity. Nebo jdu do divadla.

Kdybysiměla srovnat volný čas v Budějovicích a Sedlčanech liší se nějak od sebe?

Liší se od sebe jak délkou, tak přáteli a aktivitami.

Takže se od sebe liší hlavně náplní? Jak?

V Sedlčanech jdu třeba do divadla a v Budějovicích na bodystiling.

Kdybys měla říct nějakou věc, kterou děláš ve volném čase, ale není tak typická?

Peču?

Dobře, to tam podle mě určitě patří.

Taky ráda fotím, hledám si nové recepty a hlavně ráda cestuju. Jen nevím, kam to zařadit, protože to nespadá ani do Budějovic, ani do Sedlčan, ale spadá to do volného času.

Když máš volný víkend, třeba v Budějovicích, jak se rozhoduješ, co budeš dělat?

Pokud by kamarádi měli čas, tak by jsme se šli asi někam projít, je to taky hodně podle počasí. Teď se právě s kamarádkou domlouváme, že půjdeme bruslit.

Když chodíte tady v Budějovicích bruslit, tak to jdete na nějaký stadion?

Chceme jít do Stromovky, dokud je mráz.

A když by jsi měla volný víkend v Sedlčanech, tak tam by to probíhalo jak?

Tam bych taky napsala těm kamarádům a podle toho, kdo by měl čas, by se to odvíjelo.

A to by jste šli dělat třeba co?

Já mám docela akčního tatku, on hraje divadlo, takže bychom mohli jít na jeho představení. Taky má takový volnočasový klub, kam by jsme mohli jít pomáhat třeba s pořádáním karnevalu nebo něčím podobným. Mohli bychom zajít třeba na minigolf nebo bych jela s tatkou na koně.

Jak jsi říkala s tím tatkou, znamená to že bys chtěla trávit ten volný čas spíš s rodinou?

Spíš s kamarády, ale protože toho tatku teď hodně zanedbávám, protože jsem spíš tady, tak bych byla ráda, kdyby nám vyšli ti koně. Nebo bych se snažila ten víkend rozdělit napůl, že bych byla půlku s rodinou a půlku s přáteli.

Takže myslíš, že na volbu aktivit má vliv prostředí, kde trávíš volný čas?

Určitě, zaprvé je to lidmi, se kterými jsem a zadruhé mám jiné možnosti v Sedlčanech a jiné v Budějovicích.

Mohla bys třeba říct, které máš kde, a jak je hodnotíš?

Tak třeba na karate chodím v Budějovicích, v Sedlčanech o žádném oddílu nevím, a pokud by tam byl, s cenou by to pro mě bylo určitě horší, stejně to mám i s bodystilingem. Divadlo беру stejně, jak v Budějovicích, tak v Sedlčanech. Ohledně koní, vzhledem k tomu, že je to u známých, bych se v Budějovicích asi nedoplatila.

Takže by to šlo shrnout jako větší město větší možnosti?

V podstatě ano, ale zase v Sedlčanech mám svoje podniky, zimní stadion, minigolf, divadlo. Víím, kam jít. Taky jsou tam jiné ceny.

Děkuji.

Příloha IV. – Rozhovor č. 4

Jak trávíš svůj volný čas?

Různě. Někdy sportuji, i když to zrovna není moc často, snažím se spíš učit a jako většina si rád někde zajdu s kamarády, spolužáky anebo se na něco podívám v televizi.

A myslíš, že když se učíš, že to je volný čas?

Za volný čas bych to nepokládal.

Říkal si, že teda sportuješ. Jaký sport děláš?

Běhám, jezdím na kole, občas se snažím posilovat, a také hraji stolní tenis. Ovšem ničemu se nevěnuji naplno.

A ten stolní tenis hraješ kde?

Stolní tenis hraji u nás doma na vesnici v místní Sokolovně.

A zbytek těch aktivit teda běháš a chodíš posilovat do posilovny nebo to děláš sám doma?

Sám doma.

No, a u vás v sokolovně to spadá pod někoho nebo jste se tak nějak domluvili?

Sokolovna spadá pod spolek Sokol, jehož jsem aktivním členem. Jsme tam většinou my ze Sokola nebo i obyvatelé vesnice mimo Sokol. Snažíme se tam zařizovat různé aktivity, věci.

Co třeba děláte?

Děláme různé akce, které se snažíme tematicky ladit. Většina akcí je zaměřena na děti, například se jedná o různé sportovní hry jako turnaje ve stolním tenise. Pokud je pěkné počasí, pořádáme akce, dětské dny před sokolovnou. Mimo sportovní rámec pořádáme bleší trhy a domlouváme přednášky různých zajímavých osob.

A kdo přichází tady s těma nápady nebo to máte nějak...

Je to taková kolektivní záležitost. Nejvíce, tak v 60–70%, se na tom podílí dva lidé a zbytek se snaží pomáhat. Většinou spíš pomáhám s organizací.

A kde si myslíš, že třeba ti dva lidi berou tu inspiraci pro ty nápady? Protože to úplně není jednoduché vymyslet celý program dětského dne.

Jedna osoba od nás již dlouhodobě pořádá každé léto dětský tábor. Zná tedy mnoho her a má spoustu zkušeností s organizováním, s dětmi. Přednášky s osobnostmi, si myslím, vznikly ze zájmů těch dvou. Znají hodně zajímavých lidí, které osloví a pozvou.

Teď se tě zeptám zase trochu jinak. Když máš třeba volný den, nemáš žádný povinnosti a tak. Jaká je tvoje představa ideálně stráveného volného dne, kdyby sis sám pro sebe mohl říct, jo, tak takhle jsem si to užil, tohle je to, co mě baví dělat, když mám volný den?

Když se nad tím zamyslím, tak mě vlastně nic pořádně nenapadá. Taková otázka mě zaskočila, přemýšlím o ní vlastně poprvé. Asi se to hodně odvíjí podle toho, zda volný den vůbec mám. Pokud ho mám v Olomouci na bytě, tak tam se snažím více věnovat studiu. Pokud se nemusím učit, rád zajdu třeba do kina nebo někam posedět. Líbí se mi tam různé přednášky, hlavně cestovatelské, nebo rád chodím na koncerty, které jsou tam zadarmo. Pokud mám volný den u nás na vesnici, tak když nad tím zapřemýšlím, už dlouho jsem tam svůj volný den neměl. Dělán různé práce kolem domu a tak. Ovšem rád si s kamarády vyjedu na kole, například do lesa a podobně. V zimě třeba na lyže.

A v Olomouci jsi říkal, že jdete do toho kina nebo na ty koncerty a tak, nebo že ty si tam rád zajdeš. Co třeba ostatní spolubydlící, jak ti to mají, taky podobně nebo..?

Když bych to bral komplexně, tak je to dost různé. V domě nás bydlí hodně a každý má jiné záliby. Někteří jsou schopni celý den prosedět u televize nebo u her. Jiný třeba cvičí jógu, kde si zapálí vonné tyčinky, a pak už jen čekají, kdy si začnou stěžovat ostatní a uhasí je. Někteří spolubydlící, spolužáci to mají podobné jako já. Třeba chodí na různé akce, workshopy, koncerty. Ovšem chodí na přednášky typu o veganským stravováním pro děti či podobné šílenosti nebo na hodně alternativní hudbu. A to mě nezajímá nebo ty počítačové hry, to mě taky nic neříká.

Takže ty máš takový dva příklady, vlastně doma a v té Olomouci. Chtěla jsem se zeptat, který to volno je pro tebe příjemnější? Jestli spíš doma, kde si říkal, teď nebudu počítat teda tu práci, ale když si říkal, že jdete na lyže nebo na to kolo anebo spíš je zase pro tebe příjemnější ta Olomouc, koncerty, kina, že si jdete někam sednout a tak.

Nejde to prostě jednoduše shrnout, je to jak kdy. Někdy mám víc náladu na něco, jindy na něco jiného.

No tak dejme tomu, kdyby sis teda, já vím, že je tě k tomu trošku tlačím, ale kdyby sis měl vybrat mezi jedním. Co by pro tebe bylo takový příjemnější? Nebo co se ti líbí na jednom a co se ti líbí na druhém? Ať to nemáš buď a nebo.

To bude lepší. V Olomouci se mi líbí, že mám více možností, mám více na výběr. Můžu jít do kina, vybrat si film, nebo i ty koncerty. Olomouc je relativně velké město, kde se už něco děje a je z čeho vybírat. Jak jsem řekl, mám tam více možností, znám tam hodně lidí, které můžu zkontaktovat a něco s nimi podniknout. Myslím, ale spíš na straně kulturního vyžití. Ohledně sportu, no, kolo tam nemám, tak nikam nevyrazím. Se sportem je to lepší zase u nás doma. I když můžu jít třeba běhat, ale nikdy jsem se s nikým tam nedomlouval. Zaměřuji se v Olomouci spíš na kulturu než na sport.

A když jsi vlastně říkal, že seš v tom Sokolu a tam organizujete, vymýšlíte si nějaké ty vlastní programy a akce, vymýšlíš třeba někdy i něco takhle v té Olomouci, když tam jsi?

Nevymýšlím. Maximálně děláme nějaký ten večírek, kde se snažím vymyslet jakoukoliv seznamovací hru, například karetní. Jinak nic.

Myslíš, že když bys tam něco vymyslel, že by se to tak neuchytilo? Jak třeba na té vesnici.

Myslím si, že by se to uchytil mohlo, ale ještě jsem nad tím nepřemýšlel. Zatím jsem vymýšlel, co dělat na večírcích, kde se lidé moc neznají mezi sebou. Jinak, že bych někdy něco organizoval, to se mi zatím ještě nepoštětilo.

Když teda mluvíme o těch večírcích, tak když jste na tom večírku, jdete třeba potom ještě někam nebo zůstáváte vyloženě na tom místě, kde ten večírek začal?

Je to hodně, jak kdy. Většinou zůstaneme, alespoň část z nás, až do konce večírku akce v domě. Nejčastěji se to totiž koná u nás doma, kde bydlíme. Máme tam obrovskou společenskou místnost, a to je taky jeden z důvodů, proč se nám nechce odcházet. Kdybychom museli třeba někam kilometr tam a pak kilometr zpátky, tak to raději pokračujeme v našem večírku, než abychom odcházeli někam do klubu. Ještě abychom jsme platili vstupné, to raději zůstaneme u nás.

Tak jooo. Tak já si myslím, že asi zhruba mám všechno, co bych potřebovala, děkuji za rozhovor.

Není zač.

Příloha V. – Rozhovor č. 5

Co děláš, když máš volný čas?

No, věnuju se tréninku nebo chodím do práce, na brigádu.

Co je vůbec pro tebe volný čas?

Tak to je nějaká doba, ve které nemusím, nemám žádný úkol, můžu si dělat, co chci. Můžu si naplánovat, co chci.

Ty jsi mi právě teď řekl, že máš tréninky nebo chodíš na brigádu. A když je to doba, kdy si můžeš dělat, co chceš, jsou brigády to, co chceš? Je to pro tebe volný čas?

Je to jakoby nucený volný čas, ten čas trávený v práci nepovažuji za svůj volný čas, to je prostě, tam musím chodit, nejradši bych tam nechodil.

Takže, když máš teda ten volný čas, teď už bez té brigády, tak si říkal, že třeba děláš ty tréninky.

No, chodím na trénink, s kamarádama, na kole. Ve svém volném čase taky odpočívám, koukám na filmy, seriály.

Na jaký tréninky vlastně chodíš?

Na karate.

Takže buď chodíš na karate anebo se rád díváš na filmy..

No, filmy, seriály nebo jsem s kamarádama někde v kavárně.

Takže, když máš teda volný čas a seš s kamarádama, tak si s nimi jdeš rád sednout třeba do té kavárny?

Tam, kde je místo, popovídat si.

Takže se třeba scházíte i někde jinde?

No, vždycky jak to vyjde.

Kde třeba se ještě scházíte?

Teďka se dost často scházíme na balkóně, protože to je prostě nejbliž od nás, kde bydlíme. Máme toho hodně, zkuškový, tak prostě člověk nemá čas nikam chodit.

Myslíš, že je kolej pro tebe i nějakou výhodou, co se týče toho volného času, že třeba vyjdeš jenom na chodbu a už tam máš lidi nebo tě to naopak nějak rozptyluje a byl bys raději sám?

Jak kdy, na tý koleji je jako výhodný, že mám všechno kolem u sebe. Máme pod kolejema hřiště, máme tam Stromovku za barákem, takže vlastně někdy bydlet na bytě je to trošku jiný, protože kolej je víc přizpůsobená. Je tam hodně lidí, takže má člověk pořád co dělat. Zase na druhou stranu, když jsou ti lidi špatní, tak je to náročný, protože nechtěj pochopit, že i my máme povinnosti a musíme taky odpočívat, protože člověk si taky potřebuje trochu odpočnout, pak mít nějaký čas třeba na učení. Takže, když je to nějaký těžký, tak si s tím člověkem nějak promluvíme nebo tak.

Jako třeba, když někdo ve vedlejším pokoji dělá rachot?

Jojo nebo bordel nebo přijde v 5 ráno a řve ti tady a pouští hudbu nahlas. Tak to nebaví nikoho.

Dobře, takže i tohle jsou nevýhody toho být na koleji a jako výhody jsi teda řekl to hřiště a tak.

No, jsou tam různé akce a přednášky se tam konají, se studentama si tam můžem chodit na florbal s erasmákama, hrát basket pod kolejema nebo posilku máme na patře, máme televizní místnost, pořád je tam co dělat.

A to máte všechno zadarmo?

Nene, to se platí, ale to stojí asi tak 35 korun a spousta věcí je zadarmo, třeba na ten basket ti stačí mít jen míč, ty se zrovna nepůjčujou nebo o tom aspoň nevím.

Takže teda, když máš volný čas takhle v Budějicích, tak buď jdeš na ten trénink, na to karate a nebo jdeš s kamarádama si sednout do kavárny nebo koukáš na filmy, odpočíváš.

No, taky je to podle školy a období. Když je třeba zima, tak se člověku nic moc nechce, ale když je léto, teplo, tak člověk chodí třeba na Sokolák. Tam se dějí různé kulturní akce nebo se tam hraje jen tak na kytaru. Člověk jde do muzea nebo do galerie, no je tady hodně možností, prostě na co má člověk chuť.

A ty teda bydlíš na koleji a kde je to místo odkud dojíždíš?

No, já v podstatě bydlím docela blízko. V Třeboni, to je 38 km, ale tam asi nejde o to, že bych moc dojížděl. Já už jsem zvyklej na ten svůj klid a na koleji to mám jako svůj domov a už

jsem na to tady zvyklej. Můžu si dělat, co chci a jsem sám svým pánem. Už bych asi nezvládl být doma, už máme taky každej jiný názory a takhle je to pro mě asi jednodušší.

A kdybys měl srovnat tvůj volný čas v Třeboni a v Budějicích nebo takhle, jezdíš ještě teda vůbec zpátky do Třeboně?

No, jezdím, ale třeba až po měsíci, prostě tak, jak se mi to hodí.

A když jsi teda v Třeboni, tak co je tvou náplní času, co děláš?

Nic nedělám, jsem doma se sestrami, a nebo člověk obchází starý kamarády. Jdu do hospody, dám si pivo a zahraju si fotbálek, to je tak jediný, co tam můžu dělat.

Takže ty, když přijedeš do Třeboně, tak se vidíš s rodinou a přáteli a ..

No, ono to není přímo v Třeboni, ona to je taková malá vesnice. Má asi 300 obyvatel a z toho je 290 důchodců. Takhle mladí jsme tam tři, většina je těhotných.

No a co si tam dělal dřív, když jsi tam bydlel, jaký byly tvoje aktivity?

No, já už na střední jsem bydlel na intru, takže doma už nejsem nějaký pátek.

Ale na tom intru jsi nemohl zůstat na víkendy přece, to jsi musel jezdit domů, ne?

No, to jsem jezdil domů na víkendy, ale já jsem přijel třeba v pátek večer a na intr jsem jel v neděli kolem čtvrtý, docela brzo. To jsem studoval ve Volini. To se jede hodinu a půl, to bylo dál, než to mám teď.

Aha. No, a když jsi byl v té své vesnici, tak jak jsi tam trávil ten svůj čas o víkendech?

Byli jsme hodně venku, tak ono se tam nic jinýho nedalo. V létě se chodilo na pískovnu, k vodě, do lesa se chodilo, po loukách jsme běhali.

A teď teda, když už jsi v Budějicích pociťuješ nějaký rozdíl? Po čem se ti třeba stýská, co je naopak podle tebe lepší?

Tak já jsem měl vždycky rači městský prostředí. A teď zrovna, v týhle fázi života co jsem, mi vyhovuje být mezi lidma. U nás jezdí autobus jednou za dvě hodiny, tady každý tři minuty. Zase je nevýhodou, že v Budějicích je hodně lidí a člověk tady může potkat i takový ty divný lidi. Na vesnici ty lidi všechny člověk zná, a tak jako ví, tady člověk nikdy neví, koho kde potká. Jakože chodit v jednu ráno po vesnici je mnohem bezpečnější než chodit v jednu ráno po městě.

A když by jsi to měl vzít víc z hlediska těch aktivit

Tak v Budějicích je toho mnohem víc. Když si prostě u nás v 10 večer řeknu, že chci někam jít, tak můžu tak maximálně do hospody a to je všechno nebo sedět na hřbitov, co si pamatuju, že se tam tak dalo dělat, nic jinýho.

Takže teď seš spokojenější?

Jo. Tady se děje něco každý den. V pondělí člověk může jít na výstavu, v úterý do kina, ve středu si jde do K2 a ve čtvrtek prostě jde někam jinam, tady je toho mraky.

Tak to je asi všechno. Děkuji ti za rozhovor.

Příloha VI – Rozhovor č. 6

Co děláš, když máš volný čas?

Když mám volný čas, tak se snažím být se svojí rodinou, přáteli nebo s přítelem. Když jsem s přítelem, tak se snažíme podniknout nějakou společnou aktivitu, například se jdeme projít ven s jejich pejskem nebo teďka v zimě jsme občas jeli na sjezdovku na snowboard anebo jdeme do bazénu si zaplavat.

Máš třeba nějakou pravidelnou činnost, kterou děláš ve svém volném čase?

Tak když to vezmu jako volný čas, tak je to brigáda.

Co je vlastně pro tebe volný čas, když se řekne jakoby volný čas, co to pro tebe znamená?

Tak je to pro mě asi doba, kdy nejsem ve škole a nemám věci do školy.

Když nemáš věci do školy.

Ehm.

Tak nejvíc častá aktivita v tvém volném čase je brigáda.

Jo, přesně.

A tu brigádu máš kde?

V Českých Budějovicích.

A ty teda bydlíš Jindřichově Hradci a studuješ v Českých Budějovicích .

Ano.

No, a když by jsi třeba měla srovnat volnočasové aktivity, co děláš v Českých Budějovicích a máš volný čas.

Tak teda neberu v potaz tu brigádu. Chodím občas cvičit, takže ten svůj volný čas věnuji teda sobě a své fyzické aktivitě. Anebo třeba napíšu svým kamarádkám a kamarádům a jdeme do kavárny na kávu.

To klidně ještě jakoby rozved', co třeba ještě děláte, když jdeš někam s kamarády právě v těch Budějovicích. Takže kavárna...

Kavárna nebo se jdeme někam najíst, když máme hlad. Pokud si nechceme vařit, tak jdeme do restaurace. Někdy se jdeme projít někam po stezce.

No a teď, kdyby si měla říct aktivity, co děláš v Jindřichově Hradci?

Tak tam právě dělám ty aktivity s tím přítelem, a jelikož přítel je dost akční, tak právě že i tou svojí aktivitou mě dost ovlivňuje. Takže bych srovnala tu aktivitu, v Jindřichově Hradci jsem víc akčnější, vtěch Budějovicích mám spíš volno.

Třeba takhle mně to zní, že v tom JH když jste, tak si ty aktivity víc vymýšlíte.

Jo, přesně.

A tady v Budějovicích...

Tady to tak moc neřeším, spíš to s kamarády flákáme.

Když bys měla porovnat svůj volný čas s tvýma kamarádama, přijde ti, že třeba děláš ve svém volném čase něco, čím se trošku odlišuješ?

No, tak to nevím. Přijde mi, že třeba oproti jiným přátelům, co jsem měla ještě na střední, tak jsem chodila mnohem víc na brigády než oni. Teď mě přijde, že se ani nijak neodlišuji. Dělán to, co ostatní.

Když bys měla jeden den, ve kterém bys měla volno, neměla bys žádný povinnosti do školy, neměla bys žádnou brigádu ani nic jiného, jaký by byl tvůj ideální volný den, co bys dělala?

Když bych byla v Jindřichově Hradci, tak bych byla s přítelem a něco spolu podnikli. Myslím si, že by jsme podnikli něco akčnějšího a další polovinu dne měli takovou klidnější, například se podívali na nějaký film nebo seriál, spíše odpočívali.

Můžeš trošku víc konkretizovat tu akčnější část, ta relaxační je mi jasná.

To akčnější,šli bychom ven se projít anebo teďka v zimě na běžky, v létě zase někam zaplavat.

Něco takovýho víc sportovního.

No, například bysme jeli někam na výlet. Pokud by měl přítel volný víkend, tak bysme vyrazili na nějakou vyhlídku nebo zámek.

A kdybys měla teda ten volnej den, jak jsem před tím říkala, bez těch povinností a tak a byla jsi v Budějovicích, tak co by si dělala?

Tak to bych byla spíš zalezlá doma a tak nějak si udělala odpočinek sama pro sebe. Půlku dne bych strávila v posteli a tu druhou půlku dne bych například něco přečetla nebo bych si pustila seriál.

A proč, mně se zdá, že jev tom takovej kontrast? Proč by jsi zůstala zalezlá doma, když by jsi bylav Budějovicích?

Možná i proto, že tady nemám tolik přátel nebo toho přítele. Tak když ho tu nemám, tak si právě i trošku od něj odpočinu a prostě si udělám odpočinek sama pro sebe, a když jsme spolu v tom Hradci, tak je to víc takový akčnější. Třeba kdybych byla tady, tak tady prostě vstanu v deset ráno, ale když jsem s přítelem v Hradci, tak vstaneme třeba už v osm ráno.

A když by třeba přítel přijel sem?

Tak to nevím. Kdyby jsme tady byli spolu, asi bysme vstali o půl deváté ráno a udělali kompromis.

A ten kompromis by byl, byli byste třeba doma, měli byste takový relaxační den nebo byste něco podnikli?

Asi zase tak půl napůl. Kdyby jsme něco podnikli, tak si myslím, že tady v Budějovicích by jsme se šli třeba někam najíst nebo bysme si udělali výlet do Krumlova, apod.

Tak mám asi tak všechno, děkuji za rozhovor.

Příloha VII. – Rozhovor č. 7

Takže co děláš, když máš volný čas?

Většinou nějaké věci do školy nebo jdu s kamarádkami posedět, třeba na kávu, nebo do fitness zběhat si.

Máš nějaké pravidelné zájmy, jakoby nějakou volnočasovou činnost, co děláš třeba každý týden nebo tak?

Ne, nemám.

Nejraději teda, když máš volný čas, tak si jdeš někam zaběhat nebo něco takovýho?

Ano.

Kde vlastně bydlíš?

Přes týden jsem na bytě ve Zlíně a o víkendu jezdím domů.

A tam, kde bydlíš, domů, to je kam?

Je to byt 4+1, kde nás bydlí pět a je asi 10 minut cesty do školy.

A když máš volný čas ve Zlíně, tak co nejčastěji děláš?

Většinou dělám něco do školy, třeba seminárky nebo se připravuji na laboratoře.

A co je pro tebe volný čas? Protože když si teď řekla, že když máš volný čas, tak se připravuješ do školy, to bereš, jako volný čas?

Bohužel ano. Je to celkem náročné, takže mi nic jiného nezbývá než dělat věci do školy. Když se stane, že mám volný čas, nemusím se zrovna učit, tak se třeba dívám na televizi.

Ted' bych právě chtěla mluvit spíš o tom volným čase, kdy nemusíš vůbec nic dělat do školy. Takže když se ti stane, že ten volný čas máš a jsi ve Zlíně, tak si buď pustíš film anebo jdeš třeba i někam tam v tom Zlíně?

Ano, do kavárny, do kina nebo se jdu projít po Zlíně, třeba na nějakou vyhlídku.

Klidně můžeš říct nějaký příklady, co tam děláte.

Máme tam takový Kouzelný lesík na Jižních svazích, kde je krásný výhled na Zlín. Nebo chodíme s kamarádkou venčit psy z útulku.

A když bys třeba měla porovnat Zlín a místo, kde bydlíš. Kde že bydlíš?

V Ořechově, což je taková malá vesnička a rozhodně, v tom Zlíně je víc příležitostí něco dělat než v Ořechově.

Co třeba děláš v Ořechově, když seš?

Většinou něco doma nebo v zimě si jdeme zalyžovat o víkendu s přáteli, na výlet. Dneska jsme byli zrovna na Mušově na Pálavě.

A když by sis mohla vybrat, kde bys raději trávila svůj volný čas, byl by to spíš Zlín nebo Ořechov? A proč?

No, to je záludná otázka. Mně se líbí, že to můžu střídat. Když bych byla v Ořechově celou dobu, tak bych se tam mohla začít nudit, protože když člověk nemá auto, tak tam vlastně nemůže nic dělat.

Takže je to spíš, že si musíš něco vymyslet?

Přesně tak.

Kdežto Zlín?

Zlín má víc možností.

Když by sis třeba představila, že máš jeden volný den, kdy můžeš dělat úplně cokoliv. Nemusíš dělat nic do školy a tak, a jsi v tom Zlíně, co by si dělala? Jakou aktivitu by jsi sivybrala? Jak bys to strávila?

Možná bych si šla zasportovat, buď zaběhat, nebo do fitka, pak bych zavolala kamarádce a šly by jsme si někam sednout, třeba na oběd. Pak bych se šla projít po Zlíně a večer bych šla do kina či do divadla. Je tam spousta možností, co dělat.

Když bys měla ten stejný den v Ořechově, tak tam by si dělala co?

Šla bych asi se psem na vycházku někam do přírody, za babičkou na kávu. To je asi tak všechno.

Takže, kdyby jsi si měla vybrat, kde by jsi měla strávit svůj volný den, kde by to bylo?

Asi ve Zlíně, a to skrz více těch možností. Člověk si může zajít, kam chce.

Tak to je asi všechno. Tak ti děkuji za rozhovor.

Příloha VIII. – Rozhovory Norsko

Otázky:

- 1) What do you do in your free time?
- 2) Do you think your free time is much like your friends' or is your free time in any way specific?
- 3) By the way what you mean when you say free time?
- 4) How much money do you think that you spend for leisure time in last two weeks?

Aino – Finsko

What do you do in your free time?

Aino: Oh my god in my free time if I ...like back home you mean like a back home like in Finland.

You can say it universally.

Aino: Ok. I usually hang out with my friends quiet a lot and then I do a lot of stuff like back home with my church and then I watch a movies and I also like to do like improvisation theatre.

Do you think your free time is much like your friends' or is your free time in any way specific?

Aino: You mean if it is similar to my friends or ...

Yeah or if it is something what is just your thing what you do if it is just you who do this kind of activities ..

Aino: I guess I think I get a lot of influence from my friends if they do something and then invite me of course I am usually in to it as well because they are my friends and they have same interest but it would not stop me doing something if I was the only one who wanted to do it so I can do it by myself as well

By the way what you mean when you say free time?

Aino: Free time. Ok. I think it is the time that I have if I take off all the studies and work and that is the time that is left

How much money do you think that you spend for leisure time in last two weeks?

Aino: In last two weeks, maybe, like in crowns?

Yes.

Not that much maybe 150NK.

Ok that's it. Thank you.

Aino: Thank you.

Zyah – Belgie

What do you do in your free time?

I mostly read like a book or I am on social media on my smart phone or watch a movie it is like how I feel about it or sometimes I go out but yeah it is how I feel and then I decided what I want to do

Do you think your free time is much like your friends' or is your free time in any way specific?

I have a couple of friends who like to go out so yeah I also like going out with them I would like to go out but other then that I think I am just the stay home person watch movie read and things like that.

What kind of things you do when you are outside with your friends?

We have a drink and than like go to a party or yeah that is mostly it.

By the way what you mean when you say free time?

What does it mean. Free time is like the time you can spend ..yeah this is actually kind of like a difficult question but like you don't have any obligation or rules to you can just do whatever you want and you can choose how you do it and nobody else is going to say you are going to do this or this or this I think that is free time or leisure time that you have like the opportunity to choose for yourself.

How much money do you think that you spend for leisure time in last two weeks?

In last two weeks just like I don't know I took like a lot of leisure time instead of studying I would say yeah a lot yeah like a reading a book social media.

Yeah and how much money?

I don't think that I spent a lot of money last two weeks a little bit more because of the alcohol let's say maybe 100 even a little bit more.

Crowns?

Yeah. Not euros that will be to much.

Ok that's it. Thank you.

You are welcome!

Michell – Kalifornie

What do you do in your free time?

In my free time I like to explore new places and listen to music and meet new people

Do you think your free time is much like your friends' or is your free time in any way specific?

My free time so Is it like If my friends do what I do?

Yeah or do you think that you do something special in your free time?

Yeah people think that I am weird because I like to explore new places by myself so sometimes I just travel somewhere by myself and listen to my music it would be like what we like to hang out with people

And you do this stuff alone?

Yeah Sometimes It is fun for me.

By the way what you mean when you say free time?

Free time or leisure time ..Free time is I mean leisure or free time is same for me. It is what you do when you have your own time or every you choose to do but leisure activities that's more like hiking, skiing. Free time could be more like you can go clubbing or on a party that's not really what you should do

How much money do you think that you spend for leisure time in last two weeks?

Oh my god 1000 euro? No just kidding. What would I say in? Norwegian crowns? It's around 600NK

Paul – Rakousko

What do you do in your free time?

A lot of sports, going out, hiking, swimming, running and spend time with my family

Do you think your free time is much like your friends' or is your free time in any way specific?

I think it's special because I do a lot of sports when I have free time every day I am doing sports so people and friends are not doing that much sports.

By the way what you mean when you say free time?

That's a difficult question. I think it's the time that you can use for things that you like and you have fun with.

How much money do you think that you spend for leisure time in last two weeks?

Also difficult to say but I had a trip to Stavanger so I think that's leisure time I think so around 200 EUROS.

Matias – Finsko

What do you do in your free time?

I do sports I play music so guitar and piano and then I go to the concerts and I meet my friends.

Do you think your free time is much like your friends' or is your free time in any way specific?

Both when I have a free time sometimes I do the things by myself but then when I do the things with my friends I consider that like a shared free time where we have a common interest.

And what kind of things do you do by yourself?

If I go shopping I mostly go by myself because then I can go to with shop I want and nobody is there to wait for me so there is no frustration. That's the first thing that comes to my mind.

By the way what you mean when you say free time?

Free time for me means no schedule free time actually means two things if it's like free time when I have a for example day off from the university then I can organize my studies and start in the morning then go jogging continue again in the afternoon I take my time for a cooking so there is like a day off but then if I really have a free time free time I go for a sauna, swimming I play floorball or sports, playing games with friends so that I have a two free time in my life.

How much money do you think that you spend for leisure time in last two weeks?

Last two weeks. That's a very good question so here in Norway I didn't go clubbing I didn't buy a clothes just for leisure time or free time? Leisure time?

Yes.

I am gonna say 40euros.

Ok that's all. Thank you!

Juni – Norsko

What do you do in your free time?

In my free time I like to be social to be with my friends, to read and watch movies, to go for a run sometimes, not too much. What else. I like to try a new things and to cook and bake as well.

Do you think your free time is much like your friends' or is your free time in any way specific?

No I think my free time is pretty typical for the people in my age. I like to be with my friends. Yeah. I don't have any very special interest or hobbies so anything I like to do that's not very different I think.

By the way what you mean when you say free time?

By free time I think about time that I have after school or after work when I don't have for example homework to do so the time when you are like 100% off and you can do whatever you want to. So yeah doing homework would not be in my free time that would be like after school.

How much money do you think that you spend for leisure time in last two weeks?

In the last two weeks. Not that much because of the exams and the school time and but maybe well it's probably lot for you. It was like 400NK.

Tina – Rakousko

What do you do in your free time?

I like to do yoga and I love to run outside or inside on the treadmill and I love to go on walks in the mountains.

Do you think your free time is much like your friends' or is your free time in any way specific?

I think it's a big difference because my friends like to party a lot actually and I am I think would 26 and I am over that stage of course that I like to party sometimes but yeah I think I be more outside and yeah but I am as well social it's not like I am alone all the time but I love to be yeah go up to in the mountain relax a little bit think about stuff and yeah so I think it's difference a little bit but I also love a party and be a social so yeah

By the way what you mean when you say free time?

Free time means for me no work just time for me and my family, friends, relaxing and I don't have to think about what I have to learn or I wouldn't say if I say free time I wouldn't include learning like studying for school or university I think that it's just time for me so ME time actually

How much money do you think that you spend for leisure time in last two weeks?

I think I would say my gym membership I'll include my gym membership which is like for three months around 80euros so I would say 80 euros but I can go for 4 months than to the gym but I think for me it it's pretty a lot I spend a lot of money actually on my hobbies in the free time

Charlie – Oregon

What do you do in your free time?

Oh my god Ok. In my free time I actually do a lot of sports. I play volleyball and tennis and I coach and I mean even when I am get paid it's what I do in my free time and what else oh wow I am loving to be with my family of course and I love hiking.

Do you think your free time is much like your friends' or is your free time in any way specific?

My free time is pretty specific I think I am the only one of my friends that coach at this place in sports which I do. If I go hiking I go for adventures. My friends also have a different hobbies so yeah I would say it's specific for myself.

By the way what you mean when you say free time?

When I say free time I mean not go to school, not working, that's the time that I have for myself or for my friends.

How much money do you think that you spend for leisure time in last two weeks?

The last two weeks. Oh god. It was a little bit expensive but wow ok I am gonna tell you in euros I probably spent maybe 200 euros in last two weeks but it's just because I got a little more as my last few weeks here so yeah.

Hanna – Německo

What do you do in your free time?

Here in Norway?

Universally.

I spend a lot of time with my friends here in Oslo yeah and that's all.

Can you say it more concretely like what do you do with your friends?

Oh ok yeah we met and I don't know we sit in the park and chilling or we cook mostly every evening together and watch movie play a lot of card games and yeah.

Do you think your free time is much like your friends' or is your free time in any way specific?

No I guess that's more like my friends we do all mostly the same stuff.

By the way what you mean when you say free time?

It is time when you don't have to study. You don't have to think about what you are going to study. I know it's the time to do a staff that you really want to that you enjoy it. Yeah

How much money do you think that you spend for leisure time in last two weeks?

Just for free time. Oh maybe last two weeks I don't know 100 euros, 200 euros is it like when I go partying and cooking staff?

Is it for your leisure time in last two weeks. All that you consider there.

Yes than it could be 100 or 150 euros.

Ok, thank you!

Mariana – Německo

What do you do in your free time?

In my free time I actually really like reading. I really like to read.. What is that? Is it like for friendship book or is it really something serious?

Yeah it's for my bacalar work.

Are you asking me question which I am doing in my free time?

Yeah I do, can you just start to answer like everybody?

Ok ok I am not everybody you know that. Ok. I mean I like to read novel books, crime books, and I like to go on journeys and I am really interested in social thinks the society you know. I really like to watch a documents.

Do you think your free time is much like your friends' or is your free time in any way specific?

I think. You can't say that in general because there is always time when I am working I mean we are all young and when I am working I don't have a much free time because I am working on exhibitions so they don't care so you have to be there sometimes 12 hours full week but in general I would say I have pretty few free time because I ,you know I'll get free time I'll search it so yeah.

Ok and when you have free time is it somehow specific?

Mariana: You mean...

I mean if you do something different or if you have a feeling that you do something differently?

Than my friends or?

Yes.

Sometimes, but I can't say that in general of course that I do sometimes thinks that others people don't but you know it depends how much free time you have if it's just an afternoon if you have just two hours time that it would not be much different than everybody else. I'll probably watch youtube videos. I'll eat something, watch television or reading a book or

sometimes I go out and drinking a cocktail but if I have like a weekend of course I can do a thinks that not much people do it.

By the way what you mean when you say free time?

How can I define it. Free time is actually more on weekend or in holidays because than you have a longer time which you can use but of course some people are so consider free time like everyday when they come to home and finish everything else but for me probably free time is more like the first one.

How much money do you think that you spend for leisure time in last two weeks?

Well. Is there also like food because food is also for me something.. I like to cook you know I could.

Yeah you should put there the price for everything that you think that it's in your free time. If you cook in your free time and it's for you relax than you can count it.

Well the last two weeks I studied a lot so than it's for me not that much but I would say like. In euro or in witch?

You can say it in Norwegian crowns.

Like probably 600NK but I am not sure because you know for me like after first exam I bought myself sushi and it's food but still I did it because I wanted to do it was something for me you know what I mean so it's hard to. Yeah.

Ok that's it. Thank you!

Abstrakt

KAVLÍKOVÁ, A. *Volný čas vysokoškoláků jako příklad institucionalizace volného času*. České Budějovice 2017. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedení práce P. Bauman.

Klíčová slova: institucionalizace, vysokoškoláci, volný čas, volnočasové aktivity, typizace, habitualizace

Bakalářská práce se zabývá institucionalizací volného času u skupiny vysokoškolských studentů. Teoretická část (první tři kapitoly) charakterizuje pojem institucionalizace vycházející z práce Bergera a Luckmanna, institucionalizaci volného času a rovněž jsou zde uvedeny výsledky stávajících výzkumů volného času vysokoškoláků. Čtvrtá kapitola pak obsahuje vlastní výzkum, pro který byla použita metoda kvalitativního výzkumu v podobě rozhovorů. Tyto rozhovory byly vedeny se sedmi respondenty.

Abstract

Kavlíková, A. *University Students' Leisure as an Instance of the Institutionalization of Leisure*

Keywords: institutionalization, university students, leisure, free time activities, typification, habituation.

The Bachelor thesis is an inquiry into the phenomenon of institutionalization by means of interviews with university students focusing on answering the question whether institutionalization is somewhat connected and/or influences their leisure. The theoretical section of the thesis characterizes the term institutionalization based on the work of Berger and Luckmann, institutionalization of leisure and there are also some results of previous research into university students' leisure presented. The research section of the thesis consists of own research, for which the quantitative research method in the form of interviews was used (seven respondents).